

Mahjas Weefis

Nr. 49.

Rigā, 8. dezembrī 1910. g.

55. gada gabjums.

Lews Nikolajewitschs Tolstojs.*)

Artura Lutera.

Newis pehz miruschā mehš raudam, kad stahwam pee kapa. Mehš raudam pašči par sewi. Un schoreis mehš to fajuhtram fahpigat tā jeklad. Mehš bijām tā peera- duschi gruhtos brihšchos dširdet firmā praweefša meerinoscho balši, bet nu mehš winu nekad wairs nedširdesim. Mehš reti kad peenehmām bes pretrunas to, ko winsch teiza — sewišchi pehdejos gados, bet winsch muhs peespeeda pah- domat tahdas leetas, kurām mehš zitadi buhtu pagahjuschi garam bes eewehribas, winsch usmodinaja muhsu apstau un tā weentahrschibas un dabiskuma šludinatajs peerahdija, žif neapraštamī fahschgitas ir wišas tās dšihwes parah- dibas, kuras mehš peenemam neispehtijuschi, pehz kurām mehš eekahrtojamees, nesinadami, kahdas tām teesfibas.

Winsch mums loti peetruhks, schis brihnischlais firm- galwis. Mehš stahwam druhmā tagadne wehl tumšchakas nahlotnes preekščā. Un neslaitamas reises mehš jautasim: „Ko winsch par to buhtu teizis? Ko winsch buhtu do- majis?“ Bet mehš nekad wairs nedabušim atbildi. Newis pehz wina mehš sehrojam — mehš sehrojam pašči par sewi. Jo winam ir labi. Dischaku un šakamu pilnaku beigu flehdseenu schi nemeera pilnā dšihwe nebuhtu atra- duse. Tolstojs mirst tad, kad wišs, kas tik ween atlizees pahri, ir isdarits. Dšihwē un darbos winsch paleek us- tizigs lihds galam šaweem prinzipeem, un tā apgahsch peh- dejo pahymetumu, itkā wina dšihwe nebuhtu šaklanejuse ar wina mahžibam. Deews atpesti winu no wišem maldeem un šahpem, kuras 82 gadus wezajam firmgalwim ween- tulibā nebuhtu istruhfuschas, winsch to atpesti ari no šauna pilnās atgreeschanās, kurai wina labā un lihdszeetigā daba warbuht buhtu padewufes. Un kad winsch guf Astapowas

dselšžeta peestahtnē us nahwes gultas, apškadrotā gaisma wehl reis apšpihd 82 gadus ilgo nemeeru, zeeschanas, žihnas un ilgas; wišas pretrunas šapluhst neapraštamā harmonijā, kura muhs aistrauj un leek aismirst wišas šahpes.

„Tur naw neka ko runat,“ teiza Gete par Schekspiru, „wišs, ko par winau ar' nesajitu, ir nepilnigs.“ Tolstojs par Schekspiru to nebuhtu teizis. Bet šchee wahrdi war šihmetees teeschi us winu pašču.

Teescham, ko lai par winu šaka? Šau dšihwu buh- damu mehš winu usskatijām tā kaut ko pahzilwezištu. No wina maldeem mehš warejam daudš wairak ko mah- zitees, nekā no zitu leelajeem darbeem un gudribam. Ahrsemneeki winu usskatija tā personifžetu Kreewiju, un, kad wini gribeja nahkt škaidribā par austrumu mišklaino mišsi, kura usmošchanās bija tik štrauja un moku pilna, tee eedštinajās wina darbos. Tolstojs ir kreews wahrda pilnā nošhmē un eenem tahdu weetu pašaulēs literatūrā tā wehl neweens wina lihdsstauetees. Puschkinam, Turge- newam, pat Dostojewškim apštrihdetās teesfibas winam jau no pašča šaktuma peeschšihra bes pretrunas.

Un jo brihnischlaki mums isleekas tas, ka Tolstoja buhtnē bija taišni tahdas ihpašchibas, kuras wareja „eiropēti“ tik šawadi aisgrahbt, waj to pamasam atšlunt. Lai eedomajamees leelo romanu miššigos apmehrus, nesaudšigo zeetšrdibu, ar kuru Tolstojs nokratija no sewis wišu to, kas mums bija dšihwibas zeenigs, — lai atzerramees eedo- migo autodidaktu, kusch wišneezigako atradumu, tadeht ween, ka to usgahjis bes zitu palihdsibas, tureja par se- wišchi leelu parahdibu, weens otrs tahdā gadijumā buhtu nosaults par šapnotaju un nobihdits pee malas, bet Tol- stoja šlawa tapa ar katru deenu leelaka.

Šchim leelajam garam peemihst diwas ihpašchibas: dšejneeka radišchanas špehts un leelā mišlestiba us patee-

*) Neskatosees us to, ka par Lewu Tolstoju jau wairakšahrt rakstits, pašneedšam wehl šcho Artura Lutera interesanto apžerejumu, kusch nesen bija nodrutats „St. Petersburger Zeitung“ a“.

šbu. Laišni raščojumu redsamais formas truhkums pa-
darija eespaidu wehl dischaku. Kà wareni kalni muhsu
preeškà pazefas „Karsch un meers“, „Anna Karenina“,
„Augšamzelschanàs“. Gruhti ir schais kalnos kahpt, bet
ar katru soli flats top plaschaks un ja kalna galu fasneedi,
tab reds pee kahjam wišas pasaules bagatibas gukam!

Wiša Kreewija dšihwo schais milsu raščojumos.
„Karsch un meers“ tehlo sen pagahjuschà 18. gadu šmtena
dšihwi, un is „Augšamzelschanàs“ pluhst pretim nah-
lotnes šlanas. Tas, ko mehš desmit gadus atpakal neti-
zedami laššjam, ir jau pa dakai peepildijees. Gluschi kà
pate dšihwe ir schee raščojumi. No fahkuma mehš redsam
tikai špehzigatos wilzeenos, platu upi, kura putodama aiš-
wijas tahlè. Bet upe fastahw no atšewišktem uhdens
pileeneem. Tos, ko mehš saužam par zilwezi waj tautu,
ir dauds personibu kopsūma. Un katrai ir sawa nošhme,
zenteeni un mehrki. Koks pats par sewi ir weens, bet
winam naw diwu weena otrai gluschi lihdsigu lapu. Katra
atšewiškta buhtne naw weenigi kà lihdselkis mehrka sa-
šneegšchanà, bet ir jau mehrkis pats par sewi. Un tà ari
Tolstoja leele raščojumi fastahw no nestaitameem atš-
wišktem liktenu tehlojumeem. Šj „Karsch un meers“ un
„Annas Kareninas“ kahds zits buhtu istaiššjis waj desmit
romanus. Bet Tolstojam naw jabuht škopam; winsch šin,
ka weelas tam nekad netruhs un tadeht dod pilnàm saužam.
Tee jau sen wairs naw nekahdi romanu waroni, bet dšihwi
zilweki. Ja, dauds dšihwaki nekà mehš, jo jaunais Irten-
jews ar sawam behrna fahpem un jaunekta zihnam, Pjers
Besuchows un Andrejs Volkonštis, Lewins un Kittija,
Anna Karenina un Katjuscha Mašlowa dšihwos ari tab
wehl, kad mehš, kurei aproklam Tolstoja mirštigàs meefas,
buhšim sen jau beiguschi dšihwot. Tolstojs ir fasneedšis
to wišaugstako, ko tik ween dšejneeks war fasneegt: wina
tehli ir tapuschi mitiški, t. i. wini dšihwo tautas dwehšelè
šawu ihpatneju dšihwi, un šchi dšihwe ir pilnigi neatkariga
no dšejškà raščojuma, kura teel stahštis par winas likteni.
Šif daudš no mums gan ir pateek laššjuschi Homera waj
Nibelungu dšeesmas? Bet Achils un Agamemmons,
Siegfrids un Brunhilde dšihwo muhschigi un winu wahrdi
ir weenmehr šaštiti ar noteiktu, gaischu tehlu. Gluschi
kapat ir ar Tolstoja zilwekeem.

Tà radidams dšejneeks pilnigi šakuhst ar saweem teh-
leem. Tolstoja bagatajos raščojumos atšpogulojas wee-
nigi wina dwehšeles bagatiba. Nekas zilwezišs winam
naw palizis šwešchs. Nestatotees us leelo weenpušbu winsch
šawà šinà tomehr atgahdina Geti. Tikai mehš nedriht-
štam winu pahrpast. Šlgi mekledams un zihnitamees
winsch tizeja, ko ir fasneedšis kalngalu, no kura raugotees
eelejas dšihwitei wajadšaja išliktees tik koti neezigai; ne-
pareiš bija tas, ka winsch gribeja, lai wiš ahtri fasneegt
to, kas ar weenu lehzeenu nebija fasneedšams, — pats
winsch to ari wehl nebija fasneedšis — un lepodamees ar
eekaroto, nezeeniija to, kas bija pazeetibà waj eedomàs pah-
wahrets. Berlins profesors Melšanders Bricners raksturo
Tolstoju šekošchi: „Winsch ir kà warens osols, kurech dšiti
semè eesatnojees usuhž no tās wišas ūlas un teezas ar-

ween augstak un augstak. Un, kà tahds, winsch teel beeschi
gribot negribot pahrpastis. Pamatojotees us Tolstoja at-
fazišchanos no šinatnes un kulturas baudam winu apwainoja
kà aštetiskà wiršeenā peekriteju. To, šaprotams, wareja
tikai pawiršchais darit, jo kur Tolstojs šludina atšazišchanos,
tur winsch to nedara aiš aštetisma — tas winam gluschi
šwešchs, nedabišks, bet weenigi buhdams pahrleezinats, ka
daščas baudas kaitè meefai nn aptumšcho dšihwo garu
(alkohola un nikotina leetofšana), zitas atkal, kà kulturas
baudas atnes koti reteem labumu un neatšwer tos upurus
un išdewumus, kurei teel winu deht nesti. Winsch šludina
weenmehr dšihwes preeku, bet newis tà, kà tee, kurei štaisto
išteizeenu „Wišem weenlihdsigas teefšbas!“ padara par
patmihligu pamatlikumu: „Mums wajaga wišas teefšbas!“
Pee wina dšihwes preeka war nemt dalibu netik ween iš-
wehšete wirššahni, bet wiš, un tadeht Tolstojs ir pret
grefnibu un lufšu. Tas padara ari šaprotamu Tolstoja
išturešchanos pret mahšflu; winsch nošoda Bethowenu,
Geti un Šchepšpiru, tadeht, ka tee eenehma dšihwè ar
šewiškšam preekšrozibam apbalwotu stahwokli un prafa,
lai ari mahšfla atstahtu us puhli pazilajofchu un šchih-
štijofchu eespaidu.“

Wišam nupat minetam, šaprotams, newar peekrišt,
tomehr tur šlehpjas daka pateefšbas un tà mehš gluschi
nemanot apšlatidami Tolstoju kà dšejneeku, nonahkam pee
wina kà pee školotaja un tikumibas šludinataja. Pehdejšis
nekad netika usnemts ar tahdu weenbalšigu atšinibu kà
mahšflineeks — warbuht tadeht, ka nesinaja, kà lai pret to
noštahjas. Newis Tolstoja mahžibas, bet teefchi wina per-
soniba atšahja us mums tik miššigu eespaidu. Mums naw
no šwara wina zihnu peedšihwojumi un maldi, bet šchis
zihnas kà tahdas, zensona nenogurštoschà dšina pehž pa-
teefšbas, nesalauschamà griba: „Es tewi nelaidišchu, eekams
tu mani šwehtiš“, kas kà gaischa šchwihtra steepjas zaur
Tolstoja dšihwi un darbeem. Ne wišus Deems šwehti un
dod teem tik leelu šwehtibu — to warbuht Tolstojs ne-
atšina — tomehr zihnitees wajaga ikweenam, un labi teem,
kas tà war zihnitees kà Lews Tolstojs! Wina ihštee
mahžekti buhs tee, kurei raudšisees us dšihwi tik pat no-
peetni, kurei negribes dšihwot, eekams naw nahšuschi pee
atšinas, kas ir dšihwe; un tee buhs ari tab wina ihštee
mahžekti, ja zenschanàs tos nowedis pee gluschi ziteem
mehrkeem; wini stahwès dauds augstak par teem, kurei
us meštera wahrda atšakas no tabakas un alkohola un no-
metas us dšihwi „inteligentàs“ kolonijās.

Pahrak weegli ir atrast Tolstoja mahžibās pretrunas,
turet šlaštis runas par wina eewehrojamàm dšihwes pah-
mainam. Un teefšam „Behrnibas un jaunibas“ šapno-
jofšam šenam, braščajam ofšeerim, kurech darbojas
Krimas kaujā, šalona waronim, tautas školotajam, anar-
chistam, kas weenmehr uštizigs šaweem prinzišpeem, žet-
šrdigajam Kreewijas rewoluzijas nošoditajam — kas
wineem ir kopejs? Ja, wiš, kas šche tika uššlaitits ir
kahdas dšihwes attihštibas pakahpes, kuras jekkad ir bijušas
pareifakas un šašlanas bagatatas. Weenmehr un wišur
winsch ir un paleel leelais pateefšbas mekletajs, kurech

nekad nevar apmeerināties, kura flāts wehrščas weenigi
 uļ to, kas wišnepezeefšamat wajadfišs. Tuhtstots un
 atkal tuhtstots beesu plihwuru aiššedš gaiššo deeweeti, un
 mehš pee ta ešam tā peeradušči, ka latru wahju gaišmas
 šchwihtrinu, kura šchur tur pašib, turam jau par leelo pil-
 nigo gaišmu. Tolstojs norauj weenu plihwuru pehž otra.
 Waj mehš wiņu teefāšim par to, ka ari wiņšch beešči
 tizeja stahwam pateefā špošchumā, kur wehl weens plihwurs
 flehpās aiš otra? Waj mehš wiņu par to teefāšim, ka
 wiņšch nekad nejautaja waj leelā gaišma neapšchibinās
 muhšu nabaga mirstīgās azis? Pats wiņšch faru mir-
 dsumu newareja panest — to peerahda wiņa dšihwes peh-
 dežā laika pretrumas, kuras wiņa eenaidneeki išleetoja kā
 ašu eerozi. Bet teem, kas Geti nostahdija lihdfās Tol-
 stojam, wajadseja atzeretees, ko Gete šaka šawā leelajā
 darbā: „Zilweks maldas tiļ ilgi, kamehr zensčas, un kas
 muhšchigi zensčas to mehš waram atpestit.“ Tolstojs pats

„Kreizera fonates“ beigu wahrdā atšihmē, ka ideals ir ne-
 šafneedsams. Muhšchigi meklejošchais redš mehrki, bet lai
 wiņšch deesin zif augstu pazeltos, wišs wehl weenmehr
 miglā tihts. Tadehl ari naw brihnums, ja wiņšch no-
 maldas no pareišā zeta. Bet deewiba ir lihdsjeetiga;
 wiņa apbalwo zensoni ar to, ka pehdežā azumirkli parahda
 tam nešafneedsamo wišā pilnibā. Tā Mojuš redš apšolito
 semi un mirst. Fausts bauda šchis „leelās laimes“ preekšch-
 šajuhtu, un Tolstojs mirst tad, kad ir šperts pehdejais
 šolis, kuresch wed uļ atšwabinašchānu. „Un ja pat miš-
 lestiba no augšcheenes nem dalibu, tad šwehto pulki wiņu
 apšweiz ar gawilem,“ lašam „Faustā“. — Tolstojam bija
 pahrpilnam šchis mihleštibas un tadehl, warbuht, ka ta bija
 nepareiši šaprašta, wiņšch tiļ ilgi atturejās no pehdežā šola.
 Un mums naw ko šchaubitees par to, ka šwehto pulki ša-
 nehma „no waldošchās šasnizas išflehgto.“

Deews.

Deewa Tolstoja daschadu rāšneeku šakopotas domas.

I. *)

Mehš Deewa nepašihštam, bet wišfu to,
 ko mehš šinam par pašauli, mehš šinam
 tapehž, ka pašihštam Deewu.

1.

Prahts, kuru war šaprašt, naw muhšchigais prahts.
 Wahrds, kuru war minet, naw muhšchigais wahrds.

2.

Ir buhte, kura šewi eetwer wišu un bija jau eepreekšchu
 debesš un šemes ekšistenzei; wiņa ir meeriga; wiņa ir bes-
 meefšiga; wiņas ihpašchibas šauz par prahtu. Ja wiņu ir
 wajadfišs apšihmet, es wiņu šaulšchu par leelu, Neaiš-
 fneedsamu, Tahu un Atgreesdamos

3.

Deews — tas ir tas besgaligais, kas atrodas ahrpus
 mums un praša no mums taišnibu.

4.

Deews — tas ir wišstas, ko mehš at-
 šihštam par daku no šewis.

5.

Besprahtigi ir tee, kurei pastahwigi waizā, kur dšihwo
 Deews. Deews dšihwo wišā pilnibā, wišās leetās. Ii-
 zibas ir daschadas, bet Deews weens. Ja zilweks nepašihst
 pats šewi, kā tad wiņšch pašihš Deewu?

6.

Manis nekad naw bijis un no manis naw atkarajees
 šahdreis buht, kā no manis, tagad ešošča, neatkarajas no-

*) Wišās šchajā rakstā neparastitās domas ir no L. N. Tolstoja
 pašča.

rašneeku šakopotas domas.
 beigt buht, — tā tad, es šahku un turpinu buht par kaut
 ko tahda špehā, kas bijis pirms manis, kas buhs pehž
 manis un kas ir warenats par mani. Un man šaka, ka
 naw neka tahda, ko šauz par Deewu. La-Bryers.

7.

Diwu fugu zilweki pašihst Deewu: zilweki ar rahmu
 širdi, kurei mihl nizināšchānu un pašemoschānu, weendaufš,
 šahda prahta pašahpe teem nebuhtu bijuše, augsta waj
 šema, un tee, kureem ir peeteekošchi daufš prahta, lai
 redsetu pateefšbu, lai ari tur deesin šahdi šchkehršchi
 šahstos zeta. Paskals.

8.

Lihdfigi tam, kā zilweks no dšimschānas eeflehgts
 ištābā ar nespodram ruhtim logā, šahku šauli dehwet par
 nespodru ruhti, t. i. ar weenigā preekšchmeta wahrdu, kuresch
 eelaišch zaur šewi šaules gaišmu tumšchā ištābā, — tāpat
 ari ewangelišs noteiz Deewa šajehgumu ar to augstako
 juhtu waj augstakās zilwezifšās špehjas wahrdu, kas kalpo
 par augstakā deewiškā atklahjuma nowaditaju. Bet
 teefšchi apšihmē Deewu par mihleštibu, garu (wahrdu).

Un tiklihds atšwabinašchāna no guhstmeezibas dod zee-
 tumneekam eepšehu atšchirt pašchu šauli no tās apgaismotās
 nespodras ruhts, tā ari tikai ta waj zita atšwabinašchānas
 pašahpe no meefšgām un materialām šaitem dod zilweka
 diwehšelei eepšehu wairā teefšchi weenotees ar pašchu
 Deewibu.

Bet lihds tam laikam zilweki, kurei godina par wišu
 wairā šawu prahtu, atšihš Deewu ar prahtu un minēs
 Wiņu ar prahtu; zilweki, kurei par wišu augstaki godina
 mihleštibas juhtas, atšihš Deewu ar mihleštibu un minēs
 Wiņu ar mihleštibu.

Un, beidsot, zilweki, kuzi wehl netiz ne fawam prahtam, ne fawai mihlestibai, un taifni talab akli un stuhrgalwigi tiz fweščas personas autoritatei, atfihš Deewu ar personibu.

Fedors Strachows.

* * *

Tahdā mehrā, kahdā zilweks ijpilda Deewa likumu, tahdā mehrā winsch To ari pašihst. Un tapeh3 ari zilwekam, kuzsch tuwinas Deewam, fajehgums par To pastahwigi grosas.

II.

Mihlestiba uš Deewu ir mihlestiba uš pilnibu. Mihlestiba uš pilnibu rada dšihšchanos pee wina. Dšihšchanas pee pilnibas ir dšihwes buhtiba. Un tapeh3 zilweka muhschs ir weenmehr apšiniga waj neapšiniga mihlestiba uš Deewu.

1.

Un weens no teem rakstu mahzitajeem Winu kahrdinadams waizaja: Mahzitaj! kahds ir tas wišaugstakais bauflis? Jesus winam atbildeja un sazija: mihlē Deewu fawu Kungu ar wišu fawu šrdi, ar wišu fawu dwehšeli un ar wišu fawu prahtu: šchis ir tas pirmais un augstakais bauflis, bet otrais tam lihdsi: mihlē fawu tuwaku kà sewi pašchu; schajos diwos bauschtos eetilpst wiša baufliba un tee praweeshi. Mat. ew. XXII., 35.—40.

2.

No kureenes zetas wišas nelaimes un dwehseles mofas? Tikai no mihlestibas, kura fajsta dwehšeli pee leetam, kuzu pastahwiga ihpašchumā tureschana naw eespeh3jama, talab ka winas ir padotas besgaligai mainai. Zilweti jau baidas un zeesch tikai par wineem mihšeem preekschmeteem, un wiš apwainojumi, schaubas, naidi, — wiš zetas tikai no mihlestibas uš scheem preekschmeteem, kuzus zilweks nekad newar pilnigi par faweem faukt.

Tikai mihlestiba uš muhschigu un besgaligu preekschmetu dod muhsu dwehšelei schkihstu preeku; un taifni peh3 schi laba mums ar wiseem spehšeem jazenschas.

Un tapeh3 zilweka augstakais labums atkarajas netif ween no Deewa pašihšchanas, bet tajā ari pilnigi pastahw. Ka tas tā ir, gaischi redsams no ta, ka zilweka pilniba peeaug peh3 ta preekschmeta pilnibas pakahpes, kuzu winsch mihl augstaki par wiseem, un otradi. Talab ari ir škaidra leeta, ka zilweks buhs wairak pilnigs un tuwaki augstakai šwehtlaimibai, jo wairak winsch mihlēs pilnigako buhti, t. i. Deewu, un jo wairak atdošees schai mihlestibai. Tapeh3 ari muhsu augstakais labums un muhsu šwehtlaimibas pamats tikai Deewa pašihšchanā un mihlestibā uš Winu. Reis to atšihstu, tad ir redsams, ka lihdselki schi šinamā zilwezistu zenteenu mehrka šasneegschanai war tikt atšihsti un ir jaatšihst par Deewa bauschkeem, jo scho lihdselku ismantoschana mums teel rakstita preekschā no Pascha Deewa, zittahku winsch ekššē muhsu dwehšelē. Bet tapeh3 ari uswešchanas kahrtiba, kas wed pee schi mehrka, war tikt nofaulka par Deewa bauschkeem waj deewischku likumu. Deewischkais likums atkal atweras weenā augstakā baufli: mihlet Deewu kà augstako labumu, t. i.

ne aif soda bailem un ne aif mihlestibas uš otru preekschmetu, bet tā, lai fajehgums par Deewu, kas istaifa muhsu augstako labu, un mihlestiba pret Winu buhtu galigais mehrkis, uš kuzu wirštos wiša muhsu darbiba. Weefšgais zilweks nesaprot ta; schi kahrtiba winam israhdas par tufschu, tapeh3 ka par Deewu winam ir nepilnigs nojehgums un winsch tur neredš augstakā labuma, kuzsch winam teel dahwats, nefa taustama, nefa patihkama preeksch juhtam, nefa apmeerinoscha preeksch meesas, wina baidu awota, jo winam peedahwatais labums eetilpst tikai abstraktā domā, prahtā. Bet tee zilweti, kuzi ic speh3jigi šaprast, ka zilwekā naw nefa augstaka par prahtu un pilnigaka par schkihstu dwehšeli, bes schaubam, newar tā domat.

Ja mehš atkal weh3rigi apluhkofim deewischkā likuma buhtibu, tad mehš redššim, pirmkahrt, to, ka schis likums ir wispašfaules, t. i. wiseem zilwekeewu peemihštoschs; otrkahrt, ka schis likums naw japabalsta zaur wehšturifšeem šahsteem, kahdi wini ari nebuhtu, tā ka, scho likumu weenigi no zilweka dabas atwafšnot, mehš winu atradišim kà Adama, tā ari katra zita zilweka dwehšelē, kuzsch dšihwo waj nu weens pats par sewi waj šarp ziteem sew lihdsigeem, Treschkahrt, mehš redššim ari to, ka schis eedšimtais deewischkais mihlestibas likums uš Deewu neprasa no mums nekahdu deewalposchanas zeremoniju, t. i. tahdu darbibu, kura buhdama pate par sewi neatschkiriga, škaitas par labu tikai zaur wispah3rigi atšihsteem eestahdijumeem; tā ka eedšimtā prahta gaisma, kura mihl muhsos, neprasa no mums nefa tahda, ko mehš nespehtu fajehgt un sew gaischi preekschā šahditees, kà labu pašcham par sewi un lihdselki šasneegt šwehtlaimibu. Žeturtkahrt, mehš redššim, beidsot, ari to, ka alga par deewischkā likuma ispidišchanu buhs pats likums, t. i. Deewa pašihšchana un schkihsta, brihwa un nepahrejoscha mihlestiba uš Winu. Sods atkal preeksch likuma pahrkahpejeem buhs tikai scho labumu šaudejums, meesas un dwehseles weh3dšiba, katreif šawadaks un draudoschaks.

Spinosa.

3.

Mihlestiba uš tuwako bes mihlestibas uš Deewu ir augs bes šatnem. Schi mihlestiba waj nu ir kaisliba uš zilwekeem, kuzi mums patihk, waj ari zilweku šlawas mešleşchana.

4.

Laudis teiz: es nesaprotu, ko nošimē mihlet Deewu. Bet kas tad šaprot, ko nošimē mihlet ko waj kaut kahdu?

Ja zilweks nesin, ko nošimē mihlet mahkšlu, šinatni, kà winam paškaidrot to, jo winsch nesin, kas ir mahkšla, šinatne?

Bet kà tad winam paškaidrot, kad winsch netikai nesin ta, kas ir Deews, bet lepojas ar to, ka ta nesin.

5.

Mihlet war tikai personu.

Es šinu, ka Deews naw persona, un tapeh3 Winu newar mihlet. Bet es esmu persona, un man Winsch jamihl.

* * *

Ir tikai weens lihdselkis no zilweeem ne baiditees, ne baiditees no nahwes, ne baiditees no fauna, ne baiditees no pafaules wareneem spehkeem — ſchis lihdselkis paſtahw eefſch tam, ka ne baidas Deewu, bet Wīnu mihl.

III.

Deews ir wiſa garigs pirmsahkums, un tapeh; wiſch naw ar wahrdeem aprakſtams.

1.

Jesūs winai ſaka: tizi Man, ka peenahks laiks, ka mehš to Tehwu nepeeluhgſim ne ſchini kalnā, ne tani kalnā, bet peeluhgſim Wīnu garā un pateefibā; jo taš Tehws ſew meklē tikai tahdus peeluhdſejūs. Deews ir gars un kaš to peeluhdſ, tam to buhš peeluhgt garā un pateefibā.

Sahn. ew. IV, 21, 23, 24.

2.

Naw neweena tiziga zilweka, kura neusmahktos ſchaubu brihſchi par Deewa ekſtenzi. Un ſchis ſchaubas naw kaitigas; gluſchi otradi, winas wed pee augſtatas Deewa atſihſchanaš.

Šas Deews, kuru paſini, palizis parašs, un netizi wairs Wīnam. Tizi Deewam pilnigi tikai tad, kad Wīnſch no jauna atklahjas, bet Wīnſch tew atklahjas no jaunās puſes, kad tu no wiſas firšs Wīnu meklē. Bet Wīna puſchu ir neſkaitams daudsums.

3.

Moſus iſſauzās: „At, Kungs, kur es Dewi atradiſchu?“ Deews ſazija: „Kad tu mani meklē, tad jau tu Mani eš atradis.“

Kahds zilweks praſija beduinam: „Kā tu ſini, ka ir Deews?“ Wīnſch atbildeja: „Waj ir wajadſiga lahpa, lai redsetu uguns blaſimu?“

Augſtata buhte walda muhſu domas un eedomas; mehš apjuhſam, kad gribam ſajehgt waj eedomatees to, ka Wīnſch ir. Kā tad welti ir publiini atraſt wahrduš, kuri ir ſchis ekſtenzes zeenigi? Apmeerinamees ar klufu Wīna godinaſchana.

Arabeeſchu gudriba.

* * *

Ėbreji uſſkata par grehku iſrunat Deewa wahrdu.

Deewa wahrda iſrunas aiſleeguma domas pamats ir dſita pateefiba.

Deewam, kā garigai buhtei, newar buht wahrda. Katrs wahrds ir meeſigs, — ne garigs.

Deews ir gars, efoſchs, nenoteizams, neiſſakams. Katrs mehginajums Deewu apſihmet — ir Deewa ſaimoſchana.

IV.

Sinamā mehrā ſewi nodſikinotees zilweks atſihst Deewu.

1.

Deews jau ekſiſtē tapeh; ka mehš ekſiſtejam. Moſauzat to par Deewu waj kā gribat, bet neapſtrihdams ir taš, ka muhſos ir dſihwiba, kura naw muhſu radita, bet mums dahwinata, un winas awotu ſauzat par Deewu waj kā gribat.

Madſinijs.

2.

Kad es, meſchā ſtahwedams, ſtatos uſ kufainiti, kureſch rahpjas pa ſemi, zensdamees no manis paſlehytees egfu ſkju adatās, es ſew waizaju, kapeh; wiſch ir tik bailigs un ſlehpj no manis ſawu galwu, kad es, warbuht, gataws buht par wina labdari un winam un wiſai wina ziltij paſinat, warbuht, ſoti preezigas ſinas, es negribot atzeros to leelo Laba daritaju, kureſch ſtahw pahr mani zilweku — kufainiti.

Toro.

3.

Naw Deewa tikai tam, kaš Wīnu ne meklē. Meklē Wīnu un Wīnſch tew parahdiſees.

4.

Deewu meklet — wiſs weens, kā ar ſeetu uhdeni ſmelt. Kamehr ſmeli — uhdens ir ſeetā. Kā pawelz uſ augſchu — neka neeſt eesmehlis.

Kamehr Deewu meklē, ar domam un darbeem — Deews ir tewi. Liklihds eš nolehmis, ka Deewu eš atradis un apmeerinajees — eš Wīnu paſaudejis.

Fedors Strachows.

5.

Brihniſhti, kā es agrati newareju redset tās neſchau bamās pateefibas, ka aiſ ſchis paſaules un muhſu dſihwes winā ir kaut kaš, kaut ko ſinoſchs, preeſch ka ekſiſtē ſchi paſaule, un mehš winā, kā werdofchā uhdeni burbuki, uſpeldam, pahrplichſtam un noſuhdam.

* * *

Ja zilweks nepaſihst un neſaprot Deewa, tad wīnam naw nekahdas teeſibas peh; ta nolemt, ka Wīna naw. Likumiks ſlehdſeens preeſch wina ir tikai taš, ka taš wehl neſpeh; Wīna apſinat un nojehgt.

V.

Deewa atſihſchana ir weentahrscha un katram peeeetama. Wīna paſihſchana ir neeſpeh; jama.

1.

Prahtigs un atturigs zilweks, ar attihſtitu, bet aprobeſhotu prahtu juht ſawas robeschas un neiſeet no tam, un ſchajās robeschās atrod ſawas dwehſeles un ſawa Raditaja nogidu, apſinotees neeſpeh; jamibu weſt ſchos ſajehgumus lihds pilnigai ſklaidribai un nowehrot wīnu tā, kā tikai ſchkiſtis gars waretu nowehrot wīnus. Wīnſch ar padewibu apſtahjas to preeſchā un nepeeſtaraš lihds ſegai, apmeerinotees ar to apſinu, ka atrodaš augſtataš buhtes preeſchā. Lihds ſchai weetai tikai ir wajadſiga un deriga filoſofija. Šas, kaš ir pahri par to, zilwekam ir pilnigi newajadſigs, no kam katram prahtigam zilwekam ir jaaturas un kaš leelajam zilweku puhkam ir ſweſchš.

Wiſas paſaules tautas paſihst un godina Deewu; lai gan katrs Wīnu eetehrpj ſawā modē, bet ſem wiſeem ſcheem uſwalkeem ir weenmehr taš patš Deews. Iſredſetais maſums ar wairat augſtām mahzibas praſbam, neapmeerinadamees ar weentahrscheem weſela prahta dateem, meklē wairat abſtraktu Deewu. Ėš ſcho zilweku nenofodu. Bet taš naw pareiſi, ja ſtahdamees wiſas zilwezes weetā,

šhīs masums leezina, ka Deews esot no zilwekeem ap-
flehpts, tapeh; ka winsch to neredf. Es atšihstu, ka war
gaditees, ka zilweki un zilweku wiltigi nedarbi war uf
laizinu pahrlēzinat wairakumu, ka naw Deewa, bet tahda
mode newar turpinatees. Un tā waj zitadi, zilwekam
weenmehr wajadsēs Deewa. Ja, preti dabas likumam,
Deewiba mums parahditos wehl gaischakā kahrtā, es esmu
pahrlēzinats, ka Deewam pretigi zilweki, peedomatu jaunus
smalkumus, lai Wīnu noleegtu. Prahts weenmehr padodas
tam, ko firds prafa. Ruffd.

2.

Apšina — preekšč manis wisneschau-
bamakais no wisa, kas ir. Apšinaī naw ne pa-
gahtnes, ne nahkotnes, bet ir tīfai tagadne, naw ne laika,
ne telpas, naw nēka personiga, ne laba, ne launa. Es
esmu dšihws, kamehr manī ir apšina, un kad wina ir
manī, es newaru neapšinatees. Apšina tad nu ari ir
Deews. Es newaru šinat, kahds Deews ir ahrpus manis,

kā newaru šinat, no kureenes ir apšina, — bet es wīnu
pāšihstu, kad wina ir manī. N. N. Gejaunakais.

3.

Liziba uf Deewu ir instinkt; wina tāpat atrodas zil-
weka dabā, kā spehja uf diwām kahjam staigat; wina war
pee dascheem zilwekeem mainit šawu weidu un pat pawisam
nosmatt, bet, kā wispahrejs likums, wina efsistē un ir ne-
peezeeschama preekšč wina eefšehjās apšinigās spehjas
pilnibas. Lichtenbergs.

4.

Weenlihdšigi nēfāšneedsami šahwofki, ka ir Deews un
ka Wina naw, ka ir dwehsele meefās un ka naw muhšos
dwehseles, ka pāfaule radita un ka wina naw radita.

Paskais.

* * *

Dšihwo Deewā, dšihwo ar Deewu, apšinadamees Wīnu
šewi, un nemešgini Wīnu apšihmet ar wahrdu.

(Turpmat beigas.)

Joh. J. J.

Mabadsiba kā gara wahjums.

Drišona Sweta Wardena.

D. S. Mardens ir amerikānis un ko winsch ihstēni
grib, tas noslahrstams wislabati no wina grahmatas
„Spehšs, weseliba un labklahjiba“ preekščwahrda, kuru te
peewedam tulkojumā.

„Muhšu laiks atšchiras no wišām agrakām zilwezes
attihstibas palahpem zaur to, ka mehš tagad wišur, pee
muhšu reetumu kulturas apwahrschāna wišās semēs waram
nowehrot jaunu domu un jaunu atšhānu pamoschānos: wīnu
šaturš ir pamāšam reetoschā apšina par neaprobēschotām
eefšehjamibām, kuras flehgtas guf zilweka garā un proti,
pareišas domaschānas un domu pareišas wadibas spehštā.
Wišur sem daschdaschadeem nosaufumeem atweras jaunās
skolas, kuras schai wirseenā grib aišsprauštees aiš tās dabas
un gara pāfaules, kura lihds schim ispehtita. Nēskaitami
jau atwehrušchi dakas no tās leelās deewiškās pateesības,
no zeribas un mihlestibas preekča wehštis, kura rahdas no-
lemta, ap wišām tautam, ap wišām domatneeku skolam un
ap wišām religijām mest weenibas šaiti un winas weenot
drošchferdigā zihnā deht zilwezes augstakas attihstischanas.
No šeho jauno ušskatu pamatdomām atweras wišdaschadakās
un šwehtigakās eefšehjamibas, kā gars war tikt isaudšinatš,
rakšturs attihstis, meefa dšeedinata un spehžinata un jeb-
kuras wehlamas šelmes šafneegtas.

Mehš islauschamees zauri ušflateem, ka eefsch mums
šaut kas dšihwo, kas nekad nēfāšlimst, nekad negreško un
nemiršt, kahda wara, kura šahw aiš wišās muhšu meefškās
dšihwes, bet naw no tās zehlušēs, kura muhš wed šafarā
ar deewibu un apweeno muhš ar bešgaligo dšihwibu.
Mehš patlaban grašamees šautko pāših no šchi nepahr-
špehjamā, dšeedinoschā, jaunradoschā, atjaunojoschā, ušbuš-
wejoschā spehča buhtibas, kuresch spehšs, ja winsch attihstītu

wišās šawas spehjas, eewedis wina „šwehtlaimigās dšihwes“
šahwofki, par kuru mehš šawā wišdšitakā eefšehneē ša-
juhtam, ka tas ir jebkura zilweka behrna likumigš
mantojums.

Schai grahmatā es šew esmu par mehški špraudis,
eefšehjami weentahrschos un škaidros wahrdos isteikt šhīs
jaunās domas un rahdit, ka itweens tās war atteezinat
uf šewi un tām prašbam, kahdas pret wīnu zef itdeenejā
dšihwe.

Beenemas ta tiziba, ka Deews šawu darbu nedara tā,
ka zilwekam to wajadsetu islabot. Mehš patlaban gra-
šamees apjehgt, ka tas pats spehšs, kas muhš radijis,
muhš ari uštura, atjauno un dšeedina, kā lihdsjekti pret
jebkuru šlimibu atrodas eefsch mums pašcheem, eefsch de-
wišcheem pamateem, uf kureem dibinajas wiša muhšu
dšihwiba. Mehš redšam, ka eefsch itweena zilweka miht
nemirštams spehšs uf weselibu, kuresch, pareiši leetots, speh-
dšeedinat wišās muhšu šlimibas un balsamu pilinat uf
wišām zilwezes wahtim.

Es gribu rahdit, ka meefa naw nekās zits, kā gara
isteikšmes weids, raschojums un notehlojums no parastajeem
gara šahwofkeem, ka meefās šahwofki ir šekas no gara
šahwofkeem un ka atkarajas weenigi no tās drošchibas
pakahpes, ar kahdu pahrwaldam šawu garu, waj nu mehš
esam weseli waj šlimi, laimigi waj nelaimigi, jauni waj
wezi, mihlami waj reebigi. Es rahdu, ka zilweks speh-
šawu meefu jaunu padarit, ja winsch padara jaunās
šawas domas.

Manā grahmata grib rahdit, ka zilweks naw šawu ap-
šahškū radijums, bet wīnu meistars, ka naw nekahds
likšens, kas šahwetu ahrpus wina un noteiktu wina dšihwi

un mehrkus, ka itweenam ir eespehjamš buht ņawas laimes kalejam, ka nabadšiba, nelai me un ņlimibas war tikt dsee-
dinatas, kad mehš pašchi zaur domu ņinamu wingrošchanu
ņewi apweenoņam ar beņgaligāš dšihwibas, pahrelekuma un
weņelibas leelo awotu. Šchi apņinigā apweenoņchanāš ar
Rabitaju, ņchi harmonija ar beņgaligo ir taš noņlehpums,
uņ kura dibinajaš ņpehš, weņeliba un labņlahjiba.

Mana grahmata ņludina zilweka apweenibu ar beņgaligo
dšihwibu un to leelo pateeņibu, ka winam newar tuwoteeš
nekaħš truhkums waj behdaš, tikliħdš winšch pilnigi ap-
ņinaš ņcho apweenibu.

Ja mahja, ka zilwekam kā ņargam pee durwim buhš
ņahwet pee ņawa gara un neņt un eelaist titai ņwehtigaš
domaš, kuras doħ preefu un laimi, turpretim atraidit
wiņaš kaitigaš domaš, kuras waretu atneņt neņaņtanu,
zeņchanāš waj nelaimi.

Ja mahja, ka „muħfu idealaš ir praweetojums no ta,
kaš mehš kaħdreis buħņim“, ka „domaš ir titai noņautums
liktenim“, ka mehš zaur domāchanu ņpehjam pahrraditeeš
no neņaņtanāš uņ neņaņtanu, no nabadšibaš un nelaimēš
uņ bagatibu un laimi.

Šekam zilwekš patš griħ paželteeš augņtaš, winam
eepreeņch wajaga augņtatu domu. Ja mehš ņpehjam pahre-
waldit ņawu domu paraņchaš, ņawu garu turet waņam, lai
tanē eepluħņtu deewiņchkaš dšihwibas ņpehš, tad mehš
eņam eemaħzijuņcheeš noņlehpumu wirš ņemeš buht ņweht-
laimigeem, tad preeņch zilwezeš auņiš jauna deena.“

Šchaš wahrdoš iņteikti Mardena uņņtati. Waj nu
teem peeħriħtam waj nepeeħriħtam, to mehš taņņchu newaram
noleegt, ka tee ņatura daņchu pateeņibu, kuru pahrbau-
dit un eegaumet neweenam nebuħš par ņaunu. Un ar ņcho
noluħtu te paņneegņim pahri gabaluš no wina „dšihwibas
ņprediħeem“.

* * *

Wisjaunakais pee nabadšibaš ir domaš par
nabadšibu. Rogiņma, ka eņi nabagš un par
nabagu tew japaleeņ, aiņtawē jeħkuru pažel-
ņchanoš uņ labateem apņahħkeem. Rameħr
mehš domajam nabadšibaš domaš, tameħr
mehš paleekam eeņtriguņchi nabadņigoš un par
nabagu padaroņchoš apņahħkoš.

Nabadšiba ir pretدابيņš ņahwoħliš, kaš runā pretim
tam, ko deewiņchkaš eeņch mums apņola. Rabitajš naw
gribejēš, ka weenēš no wina zilweka behrneem ir nabagš
waj weħrgš. Itin nekaš no wiņaš apħriħnojamāš zilweka
buhtneš eerihzibas nenoraħda, ka wina gala mehħkim wa-
jadsetu buht nabadšibai: wina leħmums ir augņtaš nekā
maieš raņchigaš eeguħņchanāš weħrdšiba.

Neweenēš neņpeħj darit ņawu wiņlabato un ņawu wiņ-
labato weņt gaiņmā, kameħr winam pee kaħjam kā ņmagāš
ņwina waņchaš karajaš truhkums. Ittēnēš nabagš kaš pa-
teeņcham weenmehħr dšihwo no rokaš mutē, newar buht ne-
atkaħrigš un ņawu dšihwi patņahwigi eekahrtot; winšch newar
atkauteeš iņteikt ņawas domaš, jo winam gandriħņ newar
buht ņawas domaš: winšch pat newar ne tā dšihwot, ka
nekaitetu tikumibai un weņelibai.

Lai ņaka ko ņazidamš: ņawā galejā weidā nabadšiba
naw nekaš zitaš kā laħņtš, beņ zeribaš, beņ iņredņeš, beņ
preefa: wina beeņchi ween attihņta diħgluš uņ ņaunu un
wiņkaunako, kaš eeņch zilweka ņnauņch, un nogalina miħleņtibu
ņtarp teem, kuri zitadoš apņahħkoš dšihwotu laimigi kopā.

Itdeeniņchņš zilwekš galejā nabadšibā gruħti war notu-
reteeš uņ kaħjam. Moraiņejeēš, aiņņawetš, paradōš eeņtibņiš —
kā lai winšch patura zeenibu un paņchzeenibu, kaš winam
palihħdsetu galwu turet augņti un paņaulei droņchi ņtatiteeš
aziš? Šinamš, ir biħjuņchaš retāš un apħriħnojamāš dweħ-
ņeleš, kuras ir paņpeħjuņchaš par ņpiħti galejai nabadšibai
mums doħ zehlaš dšihwoņchanāš peemehru, un paņaule taš
neaiņmirņiš — bet zik daudš zitu zilweku nabadšibaš riħņņteš
naw eetreekufe wiņdņikatōš beņdibenoš?

Taħda nabadšiba wiņur atņahj peħdaš. Mehš winu
redņam agri nowezojuņchoš giħmjōš, mehš winu redņam pee
behrneem, kuri nekad naw jauni biħjuņchi, mehš redņam, ka
wina ņwaigūš jaunūš giħmjūš padara druħmuš, iņniħzina
ņchħiņtašo un augņtato godkaħribu un ņakropko wiņņpoņchaņāš
ņpeħjaš.

Ja nabadšiba daudš beeņchak ir laħņtš nekā ņweħtiba,
un ka ar' tik daudš winai par ņawu ņakamš, droņchi ween
buħtu tee wiņbeidņamee, kuri nabadšibai labpraħtigi nodotoš.

Itkā taš buħtu kaħdš kaunš zaur neparedseteem ap-
ņahħkeem palikt nabagam. Wiņu zeenibu teem zilwekeem,
kuri aiņ ņlimibaš waj ziteem nenoweħrņchameem apņahħkeem
eekrituņchi nabadšibā. Kaunš ir titai taš, ja nedara wiņu,
kaš ween eespehjamš, lai ņawuš apņahħkuš uņlabotu.

Tomehħr peņama ir nabadšiba, no kuras wareja iņņargateeš
kura uņnaħkufe kā ņekāš no netikumigaš dšihweš waj ņliħta
un nederiga darba waj kuħtraš ņliħkoņchanāš, pee kuras
patš wainigš, tapeħz ka negribeja papuħleteeš waj tapeħz
ka daritš kaš zitaš, ka labak biħa palikt nedaritam, waj
ari naw daritš taš, kaš biħa daramš.

Itweenam zilwekam buħtu jaħaunaš, kad taš eekulaš
nabadšibā zaur paņcha wainu, newiņ ween tapeħz, ka ta ir
ņliħta ņiħme par wina ņpehjam un ziti par winu domatu
ņemat, bet ari tapeħz, ka winam paņcham par ņewi jadomā
ņemat.

Wiņleelakaš gruħtumš preeņch nabadšibaš upureem ir
taš, ka wineem truhħņt uņtiņeņchanāš uņ paņchu ņpehjam,
atkaħ uņņepuroteeš augņchup. Wini weenmehħr dšird, ka
nabagam wiņur truhħņtot iņdewibaš, ka leelāš kapitala ap-
weenibaš pamaņam itweenu peeņpediņchot ņraħdat preeņch
ziteem, un panaħtumš ir taš, ka wini paņaudē jeħkuru uņ-
tiņeņchanōš paņcheem ņew un wiņu duħņchu.

Šgan ņinu, kaħdi apņahħki tagad ir, daņchu bagatneeku
waj weņelu beedribu neņaudņigo riħkoņchanōš, winu zeet-
ħribu un netaiņnibu: bet ko eš gribetu taš ir, itweenam
nabagam raħdit, ka tik daudņi par ņpiħti wiņam tam uņlabo
ņawuš apņahħkuš un teek uņ augņchu un ka taħdejadi ari
preeņch wina ir zeriba. Tam ņaktam ween, ka daudņi iņ-
kuħluņcheeš iņ apņahħkeem, par kureem tu eņi pahreezina-
tš, ka tee neeņot pahrwarami, wajadsetu jau tewi pahree-
zinaš, ka ari tu eņi ņpeħjigš, uņmeņteeš par kungu ņaweem
apņahħkeem.

Ja kahds zilweks pasaude ſawu paſchpakahwibu, tad lihds ar to paſuhd wina ihpaſchibas, kuras winam wareja palihdsjet kkuht pee ſekmem. Winſch pasaude ſawu godſfabribu un ſawu ſparibu, winſch uſ ſawu ahreeni wairs neleef peenahzigu wehribu, winſch wairs tā nepuhlas un naw wairs tif kahrtigs ſawā darbā, winſch top nolaidigs un ſlahbans, un tā winſch top arween jo wairat neſpehjjigs pahrwaret nabadsibu.

Nabadsiba pate naw tif ſauna tā nabadsibas domas. Rogiſma, ka eſt nabags un nabagam tew japaleef, aiſtawē jebkuru pazelſchanos uſ labakeem apſtahkteem.

Kas ihſtenibā nonem ſpehkus, tas ir gara ſtahwolliſ, ta ir ſtihwa noluhſtoſchanās uſ nabadsibu, apradinaſchanās ar winu, zihnas atmeſchana pret winu, nonehmibas ſpehjas iſſuſchana — reiſ tai padarit galu. Mehds ſtatitees uſ nepareiſo puſt, tumsā, noſpeetiſbā, beſzeribā — tas ne-

mehrdē ſpehku un nowahrdſina ſparu. Kamehr ween zilweks apnehtā nabadsibas domu twaiku un to ari iſſtaro, tamehr winſch ari paleef beſ ſpehka.

Ja tu baidees no nabadsibas, ja tu weenmehr ruhpejees, ka tu beigu beigās wezumā waretu nabags palikt, tad taiſni ſchis domas rahda par to, lai wiſs tas noteef, jo winaſ wahjina tawu duhſchu, winaſ ſatruhžina tawu paſchpakahwibu un padara tewi arween neſpehjjigaku, zihnitees pret likteni.

Magnets peewelf leetas, kuras winam lihdsigas. Weenigais, zaur ko zilweks ſchāi paſaulē ko peewelf, ir wina garš, un wina garam ir tās ihpaſchibas, kahdas ir wina domam: ja winſch peepildits no baitu un nabadsibas domam, tad nelihds nekahdas zitas puhles — winſch peewelf nabadsibu, tāpat tā magnets dſelſi.

(Turpmat beigās.)

Gundabs.

Senatnes ſtati peežos zehleenos (8 ſtati). G. d. Zahliſcha.

(Turpinajums.)

Drais ſtats.

Noteef agratā Warika pili. Plaſcha ſahle baltām bluku ſeenam un tahdām pat ſijam. Pa kreiji ſmagas oſola durwis un wairaki neleeli logi ar aiſſchautnem. Zitabas widū leels galds un koka ſoli. Gar ſeenam kara eerotſchi, wairogi ar ſtopeem un bultam. Logu ſtarpā kara gaitu trofejas: ſaploſits karogs, neſpodri ſobeni un eedauſita brunu zepure un kruhſchu brumas. Proſpekta pilari, kwei ar aiſſkareem nodala zitas telpas. Pa labi kulda.

R a ſ m a (topā ar Sinu un aukli ſehd ap galbu un ſchuj).

Es newaru tif jautra buht, tā tu;
Ta, leekas, manas aukles waina:
Ta tikai ſehras dſeefmas ween
Pee mana ſchuhpta dſeedaja.

S i n a (jautri, auklei).

Waj teefa, aukle, Raſmas wahrdi?

A u k l e. Ta mana waina tomehr naw:

Man wiſas jautrās dſeefmas
Un trallas ſchuhpti aiſmirſtas:
Kas iſzehla no ſchuhpta mani,
Kam nepanehma dſeefmas lihds.

R a ſ m a. Waj teefſcham, aukle, tagad wehl

Behz ſawas dſimtenes tu ſehro?

A u k l e. Kad rudens nahk un ſalnas, —

Prom dodas dſehriwu bari;
Kad ledus kuhst un lauki ſako, —
Tee wiſſ atkal atgreeschās:
Kad wini zeku atpatat

Ir neſinajſchi, peemirſuſchi! —

R a ſ m a. Bil tas ir ſahpigi un ſauni!

S i n a. Mums weef ſajahj pagalmā!

R a ſ m a. Mums weef?

S i n a. Pagalms pilns.

Sweeds ſirgi, ſemi kahrpjot . . .

Hi, Margals! . . . kahds winſch ſtalts . . .

No ſirga ſemē lez nupat . . .

Par winu Gundabs lihds ar krihwu

Te ſpreeda — —

R a ſ m a (apſtaudama).

Sina! nepeeklahjas tew

Kā jaunawai tam lihdsja ſpreest! . . .

S i n a. Bet es tif domaju ka Margals

Tif ſauns wiſ neiſſeekas . . . (Mhri aiſſeet.)

R a ſ m a. Tu, aukle, apſtatees waj teem

Ka newajag un apgahdā,

Ja eewajag.

(Aukle peeželas un lehni noeet aiſ preeſſchareem.)

Tee wiſſ wina laudis! —

M a r g a l s (pilnigi apbrunojees).

R a ſ m a (ſteidſas winam preti).

Tu, Margal! . . .

M a r g a l s.

Es, Raſma! . . .

Es newareju meerigs kaujā dotees

Pirms tewi, dahrgā, neredſejis.

R a ſ m a (lihgima, tomehr tā atſaluſe, tā ko uſ ſirds ſmagu juſdama).

Bil tas ir labi . . . Juhs wiſſ wehl

Tepat? . . .

M a r g a l s. Tepat.

(Behtoſchi winai azis ſtatidamees, winaſ nemeeru juſdams.)

Un kaſ lai ſin! —

Wehl daſchās deenas palikſim . . .

R a ſ m a. Wehl daſchās deenas? . . . Kadest! . . .

M a r g a l s (ſtrauji un ar ihgnumu).

Ar runam, tenkam, ſpreedumeem

Mehs laitu paſawejam ſew! —

Bef tahdas nofihmes un jehgas
 Mehš gudrās galwas laufam:
 Baj wirfaimt buht firmgalwim,
 Kam zifās waidet nahktos,
 Baj jaunekkam.

R a f m a (ifmifufchu ſheftu; stomas).

M a r g a l s. Bet tu?!

Tu neeft, kà allafch — jautra? —
 Kas wainas manai paipalinai? —
 Baj ari tawu ſirdi ſahpina,
 Ka plahpas tautas laimi ſin
 Ne darbos, ſirdi, bet uf mehles?

R a f m a (ifwairidamees).

Un to tu, Margal, ſafi man?

M a r g a l s. Es neefmu ſche weens, ko es?

R a f m a. Es atzeros, ka tehtinfch mans

Pehz katras kaujas ufwaretas
 Par tewi runaja ar lepnumu . . .
 Ka tewi ſlawet, zildinat un godat
 Tam wahrdu allafch nebij gana . . .
 Un winam peekrita i wezakee,
 I bajari . . . Un tadehk, Margal,
 Es eemihlej'ſe tewi biju
 Pirms redſej'ſe.

M a r g a l s. At, Rasma, Rasma!

Tif peemini, ka bajari un wezee
 Naw tawa tehwa dſibrās wairs! —
 Kad jaiſſchkir ir gods un wara
 Starp lihdsigeem pehz zeenas,
 Tad katris ſchkeetas deefgan labs
 Un wiſſ peemirſt — labako.

R a f m a. Pirms tewi paſinu, mans dahrgais,

Tu manu ilgu preeſchmets biju . . .
 Kad kara gaita preeſchâ bija
 Par tewi ween es baſchâs mitu.
 Mans seeds uf deewu altara
 Un mana nopuhta bij tikai ta:
 Lai deewi weifſmi peefchkir tew,
 I katru bultu, ſchkehpu, wahli
 No tewis nogreesch un tu ſweifs
 Ar ſlawu weltits mahjâs atgreesees . . .

M a r g a l s. Un tawas luhgſchanas, kà redſu,

Naw deewu auſim ſezen gahi'ſchas
 Par to es tew un wineem pateizos!

R a f m a. Un ka tee mani paklauſija,

Es tizeju, ka wini tewi mihl
 Tapat, kà es . . .

(Schaubas, waj teikt tahtat waj ne.)

Bet nu . . . es bihstos
 Bitt seedu . . . At, zif breeſmigi! . . .

M a r g a l s (uſtraukts).

Par ko? — Kadehk tu bihstees
 Dehk manis deeweem seedot?!

R a f m a. Ka bahrdſibu un duſmas

Tee ſwehtib's weeta neiflej pahr tewi . . .

M a r g a l s (ſagrauſts).

Tu, Rasma, ari domâ tâ?!

R a f m a. Sel neduſmo uf mani! Es dſirdeju

Ka krihws un daſchi wezee
 Par tewi runaja . . . At, Margal,
 Zif breeſmigi ir dſirdet tahdas runas
 Par to, ko wairaf mihl par ſewi paſchu! . . .
 Baj nè, tâs tikai kaunas tentas?
 At ja! . . . kà wareju maſ ſchaubitees! —
 Tu, Margals, ſawas tautas lepnums,
 Tu, deewu luteklis un azuraugs,
 Lai ſweſcheem deeweem tizetu, kà tahds,
 Kam winu ſwehtibas nekad naw bijis! . . .
 Baj ne, tu peedoſt, ka jel uf mirkli
 Par tewi ſpehju ſchaubitees! . . .
 Tew taiſniba, es ſawas tautas lepnums biju.

M a r g a l s (pehz eefſchejas zihnâs).

Tew taiſniba, es ſawas tautas lepnums biju.

R a f m a. Tu eſt, Margal, eſt wehl jo projam.

M a r g a l s (uſſwehrdams).

Es eſmu! (Schaubas.) Es eju, Rasma,
 Jo mana tauta mani gaida.

R a f m a. Tu ej . . . til pehſſchmi . . . tu jau ej . . .

Wehl azumirkli paleez . . . paleez . . .
 Wehl mihtu wahrdinu man ſafi
 Pirms ſchkiramees . . . Es ſahpinaju
 Ar ſawam tumſcham domam tewi? —
 At, peedob . . . man buhs til greht
 Sche weenai paleekot un tewi kaujâ ſinot,
 Ja tâ mehš ſchkirimees . . . Es ſinu,
 Man tew to ſazit newaj'dſeja.

M a r g a l s (ſagrauſts ſabruht uf ſehdeſta).

At, Rasma, Rasma! . . . Kaut ſpehtu
 Es ſawu ſirdi tawâ preeſchâ nolikt! —
 Tu redſetu, ka winâ naw neweena traipa,
 Ka winâ naw — — Bet ko lai daru?! —
 Man pahrmet ſmagu ſeegu — — tu ne,
 Bet ziti, Rasma! Tu ne, tu mihli,
 Es redſu mani kà lihds ſchim . . .
 Tu nepahrmet, tu tikai ſchaubijees
 Un eſt gatawa pat ſchaubas dſeht,
 Ja es to wehletos . . . (Pauze)

Zif daudj

No mums naw karos gahi'ſchi
 Sem zitu ſemju karogeem,
 Kad paſchu mahjâs meers uf laifu
 Ir bijis droſchs. Neweens no teem,
 Kad atgreesâs no leiſcheem,
 No Pleſlawas waj ar' no zitureenes,
 Naw pahrmetumus dſirdejis,
 Kà es. Par ko?

Es ſlawu mekleju

Sem lihbu karoga. Un atradu!
 Ne maſak goda ſawai tautai kà jeb kureſch
 Es eſmu pahrneſts . . . Man pahrmet! . . .
 (Ihgni iſwell roſchu kroni un ſneedſ.)

Scho apwahrдото ſihfu deht?! —
 Sche, nem un met tās kulda,
 To ta ir kihla deewu preeſchā,
 Ka es toš miħlu kà liħdſ ſchim.

R a f m a (biħſtās aiſſkahr̄t roſchu kroni).
 Aħ, Margal! . . .

M a r g a l s. Nu, nem! No teeſas
 Beſ ſcheħlabam no winām ſchēħbroš . . .
 Man teiza liħbu weeſt,
 Tās ſargajot no katra kauna to,
 Kaš winas neſot ſew uſ kruħtim

R a f m a. Waj labak nebuħš atdot tam
 Tās atpakak, kaš winas dewiſ.

M a r g a l s. Tu biħſteeš aiſſkahr̄t?
 R a f m a. Margal,
 Tu ſini patš, ka deeweem ſeedot
 Ar ſchēħſtām rokam nahkaš,
 Un peſteki war winas apgahnit: —
 Tu patš tak teizi, ka tās apwahrđotas
 No ſweſchineeekem biħſchaš.

M a r g a l s. Tew taiſniba . . . Tad redſi,
 Eš patš tās leeſmam atdodu.
 (Cemet roſchu kroni kulda.)
 Zaur uguni wiſš ſchēħſtiſtš top! —
 Waj tagad tawa ſirđš buħš meerā?
 (Biħgſmiš; apker Raſmu.)

R a f m a (laimigi).
 Ja, Margal, buħš! Nu atkal eš
 Uſ deewu labo praħtu zeru!
 (Preeſchkarš.)

Otrais zehleens.

Treſchais ſtats.

Kara nometne. Peeljiš ſirš purwainš klajums, apauđſiš ſiħteem
 beħſſimeem, eglitem un paegleem. Pa labi taħtumā ſaħkaš meſchš.
 Pa kreiſi taħtumā redſami kareiwju pulzini; ugunškuri kuhp. Taħ-
 tumā ſchad un tad eeſweeđſas ſirgi. Taħdi pat kareiwju pulzini ir
 ari pa labi, tuwaku ſtatuwei. — Statuwe — uſtalniſch, uſ kura
 auguſe gara atmatas ſaħle; noluhſiš pa dałai jau ſapuwis beħſš un
 ta ſtumburš. No weena pulzina pee otra pa briħſcham aiſſeet pa
 kareiwjam.

B a j a r s. Tu weħlees ſaſtapt wezakos?
 Ja, kaħdu? Kaš lai ſin,
 Kur katriš katra briħdi rodamš?

K a ħ d s b e ħ g l i s. Weenalga kaħdu, kaut waj tewi,
 Eš ſteidšoš ſchurp beſ jehgaš tihri:
 Muħſ' zeemats weenāš leeſmāš jau
 Un eenaidneeķa kara pulki —
 Tee tihri neſkaiłami! — aħtri
 Kà padebeſš uſ preeſchu trauz.
 Muħſ' zeemats leeſmāš jau . . .
 Meſchš pilnš ir igauņu . . .
 Kà ſuni wini peħdaš oſta
 Un dſenas pakak beeſoknoš
 Un katra noķauj, ko til atrod . . .
 Eš ſteidšoš ſchurp . . .

B a j a r s (walđidamš uſbudinajumu).

Nu, ja!

Tas kà jau kara laiķā . . .
 (Stataš un taħtumā eerauđſijiš kaħduš wezakos, met teem ar roku
 un ſauz.)

Sche atſteidſeeš kaħdš beħgliš . . .
 Deg . . . laupa jau un noķauj . . .

W a r p a t s (naħt no labāš uſ kreiſo).
 B a j a r s (aptur Warpatu).
 Tew ari jadſird baħrgā weħſtš! —
 Pee kaħda gala tatſchu jateek! —
 Kur kriħwš?

W a r p a t s. Naw atgreeseeš.
 Bet wiñſch pret wiſu tihri kurlš! —
 — „No deewi lemš, taš buħš . . .“
 Tas wiſš, ko wiñſch uſ kauſchu gaudam
 Sin atbildet un paleek aukſiš.
 (Wiſi triħš aiſſeet pa labi.)

R a f m e t i s (uſnaħt no kreiſāš).
 Jau treſcho deenu tà taš wellkaš!
 Pji! janopſkaujaš tihri . . .
 Tu ari biħi tur, nu, ko wiñſch ſaka?

L a b d a l s. Wiñſch wiſu riħtu neraħdaš
 Un tihri tà kà beħg no kaudim —
 Luħdſ deewuš, ſeedo — luħdſ kà kriħwš . . .

R a f m e t i s. Tas deewu biħigš allaſch biħiš,
 Bet kot' wiñſch ſaka? Kadeħt
 Wiñſch newarot muħš kaujā weſt?

L a b d a l s. Kà allaſchin: „Eš wezš,
 Eš newariģš, bet tautai —
 Tai wajag jaunekķa,
 Kaš to pee ſlawas weſtu.“ —
 Pa diweem laħgeem ſchodeen pat
 Meħš wiſš winu luħgtees nehman,
 Bet taš biħ welti wiſš: —
 Kà atminiš zeetš par wiſu wiñſch.
 „Man ruħp“, wiñſch ſaka,
 „Man ruħp ne maſak tautāš laime,
 Kà kuraķatram jumš,
 Bet tadeħt aba ſirđš man ſaka
 Pee malaš notuķ tureteeš —
 Ar ſlawu Warikiš un godu
 Ir apbalwojiš kara pulkuš
 Un tadeħt wina peħznahzeiš
 To nedriħkſt apfaunot neķad
 Un neapdomiģš kaujā weſt.“
 Tu tatſchu ſini wina dabu:
 Ja reiſ wiñſch teiziš ko,
 Tad welti puħleteeš
 Tam zitaš domaš eerunat.

R a f m e t i s. Rudeen, man kaunš ſaħt meſteeš
 Par wiſeem mumš! Kà puikaš
 Meħš ſtaħwam ſche un ſtomameeš.
 Kam kaħda ſpeħkuš labak ſinat,
 Kà paſcham? Ja wiñſch wezš
 Un neſpeħi kaujā wadił muħš,

Kam neisraudstees zitu mums?

Waj kahdreis wihru mums ir truhzis?

L a b d a l s. Dauds weeglat pateitt to, ta padarit.

R a f m e t i s. Kadehki?

L a b d a l s. Lai kahda wahrda neminetu

Pret wiseem krihws ir pretim stingri.

R a f m e t i s. No kura laika tautas griba

Ir masala par krihwa gribu?

L a b d a l s. Ne krihwa — deemu griba ta! —

Tas sihmes redsejis, kas rahda,

Ka eenaidneeki uswarès,

Ja isredsefim wirsaiti mehš zitu,

Ka to, kas pirmais kaušu pildis

Un flahpes dsesēs nometnē.

Un tas bij Gundabs, ta mehš wiš

To pašči waram leezinat.

R a f m e t i s. Ja Gundabs deemu isredsets

Par muhsu wirsaiti, ta winsch

War deemu gribai pretotees?

Kam newed winsch muhs kauja,

Pirms nodeg wiš muhsu zeemi?

L a b d a l s. Winsch deewus luhds, lai tee

Tam atrod weetneeku . . .

Nu jagaida, to deewi wehstis.

Kopsch faules lehka Aribalts

Jau noschkihrees un sikhē.

(Abi eet projam pa labi. Margalam usnahkot no kreisās puses, Rafmetis atgreeschās.)

R a f m e t i s. Kahds behdigš muhsu listenis! . . .

M a r g a l s. Par ko tu runā, nesaprotu?

R a f m e t i s. Al, aptekas jau tihri firds

Un raudat gribetos ta meitschaj . . .

Ka ne?! beš kahdas pretestibas

Pats fawā wakā eenaidneeks

War laupit, dedstinat un kaut,

Bet mehš us weetās stahwam . . .

M a r g a l s. Tas naw wehl wiš! starp kara pulsteem

Ir isplatijšes kauna wehstis —

Kahds behglis esot scheitan bijis! —

Ka igauni pat meschos pakaf leenot

Un kaujot wišus nost, pat behrnus,

Ko ween til atrodot. Jau kurn . . .

Man bail, tee panems fawu galwu

Un neprašis wairs mums, ko darit,

Un steigfees glahbt, kas glahbjams schkeet.

R a f m e t i s. Es nebrihnetos wis par to!

Bil ilgi gan lai dihtā tveras.

Kad rola pate darba prasas?!

M a r g a l s (ironisti).

Un tam wehl gals naw parebsams . . .

R a f m e t i s (strauji).

Tew tagad ihstais laiks,

Man schkeet, pee mehrka list:

Lai wini spreesch, lai gudro —

Es, faki kurnoscheem, ta tautas

Un muhsu pašču labums prasa,

Wairs ilgat dihtā nestahwet.

Kad kara taure atskandēs

Par wirsaiti tad tewi issauks kara pulki

Un wezee mutes gudri turet pratis —

Mis bailēm, šaprotams.

Un kara pulki sen jau zereja,

Ka tu pehš Warika to wirsaitis

Un pawehletajs buhšt, nebrihnefees,

Bet gawilēs tee weenā mutē.

M a r g a l s. Waj man ar wezi laustees eet?

Nē, draugs, tahds mehrkis man

Neds ir, neds ar war kahdreis buht! —

Man peeder zihnas lauks!

Kas zihnā uswarēs, neweens

Tam wini godu nenoleegs.

Ieb waj ar wiltu pahrsteidsu? —

Lai wini luhdsas Gundabu, —

Tas rihtu luhgfees mani . . .

Ap wina lozas liščku bars

Un dullais krihws; ap mani

Ka ehrgki isaugs kara wihri

Un agrak waj ar' wehlat

Toš tauta zeenit pratis.

(Abi nogreeschās un noeet pa kreisi. No labās puses usuahšt Gundabs, Labdals, Warpats, dachši bajari un aij teem pulzinsch kara wihru.)

L a b d a l s (Gundabam).

Pat kara pulkos kurnet fahšt . . .

Mums jadod kahda atbilde —

Weenalga kahda — zitabi man bail,

War nemeers ispostit muhs wišus.

(Ar uswaru.)

Ta tad, ja deewi wehkreis lemtu,

Ko mehš zaur krihwu sinat guhšm,

Ka tew ir jabuht muhsu wirsaitim,

Tu neatteiftees kaujā wadit

Muhs preti eenaidneekam?

G u n d a b s. Ja tas buhš deemu nelokamais prahts —

Kas deemu prahtam preti stahfees?

L a b d a l s. Tu, Gundab, wadiš muhs kaujā?

G u n d a b s. Ja, ja tas deemu lehmums buhš.

L a b d a l s (atgreeschās pret setojošcheem kara wihreem, if-fauldamees).

Ar meeru ejat katris fawā weetā

Un gaidat, ko lems muhsu deewi:

Ja ta buhš wina negrosamā griba,

Pats Gundabs kaujā wediš muhs!

K a r e i w j i (kurnošči).

Bil ilgi lai wehl gaida?

Waj drihš?

Pa tam pa zeemeem

Get laupidami eenaidneeki!

Bil ilgi?

Bil ilgi gaidit wehl?

L a b d a l s. Ne ilgi wairs! Krihws Aribalts

Kopsch faules lehka weentulibā

Deht mums pee deeweem jautà:
 Tas katru brihdi war buht klast
 Un tad mehš tuhdat zelfimees . . .
 Tà tagad meerà ejat, gaidat!

Kareiwji (turnedami atlahpjas).

Rafmetis (ustrautis steidsās no freifās puses).

No mutes mutē sīna eet,
 Rā leefma salmu tšchukuroš,
 Ra igauki jau teju klast . . .
 Pat wihri, neween jaunekki
 Sahf schaubitees un furnet,
 Ra nepahrsteids muhs nometnē
 Un neisposta wišu. Drihs ween
 Tee nebuhs fawaldami wairs
 Ar labu, palikt meerà:

Tee steigtees grib un kautschu feewas
 Un behrnus glahbt no nahwes . . .

Labdals. Šweens lai fawus kaudis walda!

Kahds gan te zits war padoms buht?
 Pirms Aribalts naw atgreesees
 Un deewu prahts mums nesinams,
 Mums naw ko eesahkt, naw ko darit

Rafmetis (ar dufmam).

Tew weegli fazit: kaudis waldit! —
 Bet tee naw behrni, kam no rihtstes
 Waj bubuta ir bail; tee wihri,
 Kam rokā schkehps un wahle
 Bet zeematos deg mantu krahjums.

Warpats. Mums pahrmēt nodewibu.

Labdals. Kas pahrmēt nodewibu? Kam?

Rafmetis. Mums, wezajeem!

Warpats. Kara wihri!

Rafmetis. Ra nepildam, ko solij'schees

Mehs tautu aistahwet un gahdat,
 Ra katras breefmas, katris fauns
 Lai nowehrsts laikā top . . .

Gundabs. Neweens lai nepahrmēt neka!

Ja tas buhs deewu prahts un griba, —
 Škatris graudu mehš, pat fauja,
 Škatra waimana un ašns lahse
 Un katra buhda zeemata
 Taps desmittahrtam atreebta.
 Kas buhs ko saudejis lihds schim
 No mantas, waj no zita laba,
 Tas warēs atguht laupijumā
 Dauds wairaf. — Ne muhš,
 Bet deewu prahts tas ira,
 Ra mehš wehl dihtā stahwam
 Un winu prahts tas toreif buhs,
 Kad rokas darbā likfam.

Labdals. Neweens lai nepahrmēt neka! —

Tas deewu prahts, ne muhsu,
 Ja mehš wehl dihtā stahwam . . .
 Un furi furn, tee neturn wis
 Pret mums, bet deeweem. — Sifat tā

To faweem kaudim, furi furn! . . .

(Rafmetis un daschi bajari ihgni noeet. Warpatam.)

Kas furn, tas furn pret deeweem!

Un tagad mums, tā wehl jeb kad,

Ir deewu griba japeepilda: —

Starp mums ir kaudis — — tā lai faka — —

Kas deewu dusmas tihschi pelna,

Kas ahtri aismirst spehjschi,

Ko tee teem laba darij'schi.

Un swescheem deeweem zekus Iofa,

No swescheem deeweem labu gaida . . .

Warpats. Par Margalu tu runā, scheet?

Labdals. Un Margals wehl naw weenigais!

Warpats. Es zita nesinu.

Labdals.

Kas besdeewi

Spehjs zeenit, godat, — patš naw labaks —

Tu ari biji weens no teem,

Kas Margalu par wirsatti

Mums prafija.

Warpats (ihgni). Es tā tad besdeewis?

Labdals. Par tewi es to teeschi nesaku:

Pee laika tu wehl atjehdsees,

Ra wisas tautas liktens te

Ir deewu dufmam pretim likts.

Warpats (taifnodamees).

Kad Gundabs atteizās un luhdja

Lai wina weetā zitu wehlam,

Man prahtā bija Margals gan.

Dauds kaujās winsch ir peedšihwojis dauds

Un ari Warikis us winu

Rā fawu pehztezi arweenu ftatijās. —

Lik man ta noseeguma scheitan!

(No labās puses nahf pulzinsch bajaru, kara wihru un winu
 widū krihws Aribalts.)

Labdals. Muhs pahrbaudijums nu ir pilns:

Nahf Aribalts un winam lihds

Pulks kara wihru . . .

(Paskatas us Gundabu, kas tomehr paleet meerigs, tā bijis.)

Warpats.

Teescham nahf!

Bajari un ziti (zits zaur zitu.)

Nahf! Tatschu reis! Nahf! Nahf!

(Nahzejeem tuwojotees aif kulijem atflan preeziga klaigajšana
 un fauzeeni: „Gundabs, Gundabs!“)

Warpats (Gundabam).

Tee tawu wahrdu lihgsmi min.

Labdals.

Ja, „Gundabs“ . . . Tee drihs buhs klast! . . .

Teem krihws buhs pirmeem teizis,

Kahds deewu lehmums kritis.

Gundabs (meerigs tā lihds schim).

Kahds deewu lehmums buhs,

Tahds winsch buhs pildams ari.

(Uf statuwes ussteidsas daschi bajari un kareiwji: teem feko
 arweenu wairaf un to starpā ari krihws.)

Pirmais bajarš,

Sweifs, Gundab, wirsaisch' godā!

O trais bajars.

Krihws nahf ar lihgfmo wehti —

Pirmais bajars (starpā).

Ka tu no deeweem efi isredsets

Par wirsaiti.

Labdals (atturedams laudis).

Lai krihws to pats

Ar sawu muti faka sche! (rahda uf Gundabu).

Aribalts (ijnahsdams zauri winu pawadoschajeem laudim; Gundabam).

Tahds deewu negrosamais prahts:

Tu, Gundab, tautu wadiff —

Bajari. Sweiks, Gundab!

Labdals.

Klusaf, dsirdat,

Kas krihwam wehl ir wehtams.

Aribalts (turpinadams).

Pret eenaidneekem kauja,

Ka winas wirsaitis un pawehlneeks.

Gundabs. Pret nemirstigo deewu gribu

Sr mana griba newariga.

Es semojos preeksh teem un paklausu.

Waj teem gan nesinams un sweschs

Lai buhtu wezums mans un nespehks?

Bet tee gan sin, kadeht tas tautai

Par labu warès nahft un tadeht: —

Es deeweem kalposchu un tautai!

(Lihgfma gawilešana.)

Aribalts (pret laudim).

Bet jums man wehtams tas:

No schita brihscha Gundabs ir

Neween til juhsu, neween til tautas

Bet ari augsto deewu isredsetais: —

Ko winsch jums teiks, — to deewi teiks;

Ko pawehles — to deewi pawehle, —

„Lai tauta laimè spehtu mist

Jums kara la ar' meera laika

Uf preekshu Gundabs teesu lems

Par mantu un par wisu labu

Tam paklausat, la paklausat juhs mums.“

Tahds deewu lehmums winu tautai! —

Gundabs. Es deeweem kalposchu un tautai.

Aribalts (pret laudim). Un juhs?

Wisi. Mehš dsirdejām! Mehš klaušām!

Rafmetis (koti steigdamees).

Ne pilnu juhdsenu no schejeenes

Sr eenaidneeki maniti! . . .

Un daschi pulki jau ir kahjās

Los sagaidit . . . tee newaldami . . .

Tee katru mirkli puhtis tauri

Un pulzesees. — Tee prasa Margalu

Ka weenā mutē wiff.

Aribalts (laudim bahrgi).

Juhs neaismirstat deeweem dotu wahrdu!

Gundabs (sajlejas; sparigi).

Ka wirsaitis un juhsu wadons

Es pawehlu lai sinedoti

Puhsh taures un ap mani lasas

It wiff, kam ween tautas ustiziba.

(Mahj ar roku. Kahds kareiwis puhsh trihs reifes tauri. Uf statuwes ejofhee gawile. Tahsumā un pa kreisi wairaf reifes atfahrtojas tahdi pat taures puhteent. Nometnes pulzinos manama rofiga kustiba. Gundabs noet pa labi; winam seko gandrihs wiji bajari un wezatee. — Taureschana atfahrtojas wehl kahdas reifas un tad apklust. Pahrlaukeem steidjas laudis.)

Rafmetis (nepatishkami pahrsteigts).

Ar kahdu sinu nahza krihws?

Warpats. Ar kahdu?

Rafmetis. Gundabs wirsaitis?

To Aribaltam deewi teiza?

Warpats. Ja, neween kara, bet ar' meera laika

Mums pawehlneeks pehz deewu prahta

Buhs Gundabs.

Rafmetis. Teescham sawabi!

Warpats. Par to tu brihnees? Geshm

Pehz pawehlem pee wirsaischa.

(Get pakal Gundabam.)

Rafmetis (eedams sagaida Margalu).

Tu pasaudeji, mihlais draugs!

Tew azumirkli ahtraf nahzās

Litt sineboteem tauri puhst:

Ja kara pulki stahwetu ap tewi

Tad ari wezee, tuwo breefmu deht,

Tew nedrihtstetu preti stahtees.

Margals. Ne sew, bet tautai kalpot gribu!

(Ubi noet pa labi.)

Pirmais bajars (steigdamees prom pa labi).

Ja tee buhs droschi kluwuschu

Nefur sew preekshā spehta neatrodot, —

Wehl drihsaf winus sakaušim:

Wilks nejuht medineeku nahkam,

Kad kahri maitu plehsch.

O trais bajars. Lit steigstamees!

Pirmais bajars (rahdidams, ka pa lauku aistreen daschi kareiwji).

Tee streen pehz saweem sirgeem:

Drihs ween mehš wiff sedlos buhsim!

(Ubi prom.)

Treschais bajars (passibodams).

No ilgas sehdeschanas jau

Mlan kahjas stihwas kluwa.

Beturtais bajars.

Nekas par to: drihs islozifim tās,

Kad nahkfees pakal sribit

Tew kahdam neleescham.

Treschais bajars.

Es sen jau ilgojos pehz ta.

(Aptur atpakal steidsofcho Warpatu.)

Kur nu?

Warpats. Mehš tuhdat zetamees!

Mans pulks ees pirmais kauja . . .

(Warpats aistheidsas pa kreisi, bet bajari pa labi. Ufman afs un ihfs taures puhteens no labās puses. Nometnes pulzinos dsihwa kustiba no labās uf kreiso pusi. Uf labās puses kulljem atftan kara wihru dsejma, kuru dseed Margala kareiwji, eedami pahri statuwe.)

D s e e f m a.

Beefi fili, staigni purwi
 Netek manis kumelinsch,
 Mi — ja aiija ja.
 Netek manis kumelinsch,
 Wed bahlini pee pawadas
 Silam zauri kumelin,
 Mi — ja aiija ja
 Silam zauri kumelin.
 Lai tezeja, lai ritfchoja
 Klajâ laukâ nenogurs,
 Mi — ja aiija ja
 Klajâ laukâ nenogurs.
 Skaudras bultas klajâ laukâ
 Af schkehpi, sobentia
 Mi — ja aiija ja
 Af schkehpi, sobentia.

M a r g a l s. (Saweem kareiwjeem pa preefschu eedams.)
 Es wehreis praafschu pehz ta!
 Es karâ nenahzu, lai meschâ flehptos

Un gaiditu, kad zihnu beids
 Un tad tik ahra lihstu . .

R a f m e t i s. Tew noteek leela pahrestiba!
 Man schkeet, tam bail no tewis,
 Ka kara flawas neeguhsti tu
 Par dauds, ka wina neet sudumâ.

M a r g a l s. Lai ta! Es wehlos tautai
 Un ari deeweem peerahdit,
 Ka esmu flawas wehrts. —
 Winsch laidis mani, tizi man,
 Ka wehlos, pirmâs rindâs,
 Waj — — es winam neklauffschu . . .
 Bet pirms es winam teiffschu to!

R a f m e t i s. Tew noteek teescham netaisniba . . .
 Bet man nu jasteidsas . . . Mani laudis
 Sau gaidis mani. Sweiks!

(Ahtri aisteidsas. Margals paleek atpaka un sagaida sawu pulstu, kas eet dseedadams pehdejos pantus; tam winsch eet lihds. Af kreisâs kulises nobeidsas dseefma.)

(Turpmat wehl.)

Luhgfschana.

Lewa Tolstojâ stahstis.

. . . jo juhs Tehms gan sina, ka jums
 wajaga, pirms juhs Wimu luhdsat . . .

Matw. VI, 8.

— Nè, nè un nè! Tas newar buht . . . Doktor!
 Waj tad teescham neka newar? Nu, ko tad juhs ta wiff
 klusu zeeschat?! . . .

Tâ runaja jauna mahte, iseedama leeleem, paschapinas
 pilneem foteem no behrnu istabas. Tur, behrnu istabâ, no
 galwas tuhlfchka paschlaif mira winas pirmais un wee-
 nigais trihsgradu sehniinsch.

Klusu sawstarpeji farunadamees wihrs un ahrits —
 abi kluseja. Wihrs ruhpiig-saudsigi peegahja pee winas,
 maigi peeskahrâs ar sawu roku pee winas ispaifitâs galwas
 un smagi nopuhtâs. Ahrits stahweja, galwu noduhris. Ar
 sawu klusefchanu un nekustofcheem waibsteem tas leezinaja
 par beszeribas stahwokli.

— Ko gan lai dara! — teiza wihrs. — Ko gan lai
 dara, mihta!?

— Al, nerunâ, nerunâ! — eekleedsâs wina gluschi itfa
 dusmiga, pahmetofchi-aisschahrta un, ahtri atpakaatgrees-
 damâs, eegahja behrnu istabâ atpaka.

Wihrs gribeja wimu atturet.

— Katja! neej . . .

Wina tam neatbildeja. Pasfatijâs us wina leelam,
 nogurufcham azim un — eegahja behrnu istabâ atpaka.

Puiseniinsch tur atradâs aukles rokâs: ar mihtu baltu
 spilwentianu sem galwas. Aztinas winam wakam; bet
 winsch ar tam neklatijâs. No saphes farautam luhpinam
 ahra speedâs putojofchas putas. Aukle zeeschu, fehr-

swinigu skatu skatijâs kaut tur pahri par wina seju un,
 behrna mahte eenahot, pat i nepakustejâs. Kad tad mahte
 zeeschi pee winas klast peegahja un palita sem spilwentina
 sawu rozinu lai nu behrniu no aukles pee sewis pah-
 nemtu, — tad aukle klusu teiza: „Miseet“, — un no-
 greesâs no mahtes. Bet mahte winai neklauffja un wei-
 zigu, parastu kustibu panehma behrnu sawâs rokâs. Sehna
 garee, wihtin wijofchees matini sajuta. Wina tos sakahr-
 toja un pasfatijâs winam sejâ.

— Nè, newaru, — notschufsteja wina un ahtrâ, bet
 isweizigi usmanigâ un ruhpiigâ kustibâ atdewa to atkal auklei
 un pate isgahja no istabas.

Behrns flimoja jau otu nedeku. Pa wifu scho flim-
 mibas laiku mahte wairaf reises deenâ pahrdsihwoja i issa-
 mischanu i zeribas. Pa wifu scho laiku wina guleja ja
 dauds stundas pusotras pa deenu un nakti. Pa wifu scho
 laiku wina, nepawifam neapnikdama, wairaf reises deenâ
 eegahja pate sawâ gufamistabâ, nostahjâs tur eepretim
 leelajam Pestitaja tehlam, kas tur winas istabâ selta
 rahmjos weidojâs, un luhdsja tad tur firsnigi Deenu, lai
 Winsch jel winas puifiti glahbtu. Melngihmja Pestitajâs
 tureja majajâ melnajâ rokâ selta grahmatu, kuras melnâs
 wirskafis bija: „Nahzeet pee Manis wiffi
 truhzige un apbehdinatee un Es juhs
 apmeerinafchu.“ Schis swehtbildes preefschâ zefos
 stahwedama wina luhdsjâs, firsnigi luhdsjâs, eelikdama schai
 luhgfschanâ it wifus sawus dwehfeles spehtus. Un kaut
 ari wifos sawos dwehfeles dskumos wina ta to luhdsjâs,
 tomehr ari schis luhgfschanâs laikâ wina sajuta, ka kalnus

neapgahsis un ka Deews nedaris ne pehz winas, bet pehz fawam domam. Tatschu wina luhdsfa to Kungu pastah-wigi, flaitija neween sew eemahzitas luhgshanas, bet ari paschfazeretas, kuras ta, fawos firds dftumos fazerejuse, isteiza flanos wahrdos ar sewischku swarigumu.

Tagad, kad nu wina faprata, ka behrns nomiris, wina fajutas ka galwa laut kahdas julas fazehlsufchās, itlā laut kas buhtu fajuzis, pahrtuhzis, galwa rinkī sahja greestees, un eegahjuse atkal atpakat fawā gulamistabā, sahja winas isbrihnijufchees flati aptahrt malditees gar wisām winas daschadām leetam un leetiam, gluschi tā kad wairs schis weetas nepashtu. Tad litās wina gultā un nokrita ar galwu ne us spilwena, bet us fawa wihra falozitajeem naktis swahrkeem; saudeja famanu.

Un raugi, sapnī reds wina, ka winas Kostja ir wefels, preezigs, lihgsms, sehđ us krehslina faweem zirtaineem matineem un smalko balto kalinu, mehtajas brangi ikrotām kahjinam un, luhpas satneebis, uszihtigi nemas noschdinat lelli-puisenu us papes firdsina. Sirdsinsch bes weenas kahjas un noberstu muguru.

„Zif labi, kad winsch dshws,“ ta nodomā. „Un zif zeetfirdigi breefmigi tas, ka winsch miris! Kadeht? Waj gan Deews, kuru es til wisai firsniģi esmu luhguse, waretu to atkaut, ka winsch nomirtu? Kadeht Deewam ta wajaga? Waj jau winsch te kahdu trauzeja, kahdam jekā bija? Waj gan Deews nesin, ka winā wisa mana dshwiba, ka es bes wina newaru dshwot? Un peepeschi janem un jamola mofu mofās schi nelaimigā, miškā, newainigā buhte, un jafatreez wisa mana dshwe un atbilde us wisām manām luhgshanam til weena weenigā man: lai winam isdshistu azis, lai winsch issteptos, fastingtu, safaltu.“ Un reds wina atkal. Re, winsch eet. Tahds mastinsch, pa tahdām leelām durwim eet, rozinam mehtadamees; eet gluschi tā leels zilweks eet. Un flatas, un smaida . . . Mihlmais! Un winu, tahdu labinu, Deews gribeja iswahrdsinat un nomirdinat! Kapehz gan lai tad Winu tā luhgtees, ja Winsch tahdas breefmas spehj darit?

Un eet tad tur peepeschi Matrescha, meitene, behrn-aufles peepalihdsjetaja, un sahjt wina runat, runat laut to dihwaini brihnischku. Mahte fina, ka ta ir Matrescha, bet reisē tepat wina — i Matrescha, i engelīs. „Bet ja jau nu wina ir engelīs, tad kapehz gan winai nawa us mugurās spahrnu?“ domā mahte. Tatschu, atzeras wina, ka kahds — wina neatzeras kas, bet tatschu kahds, kam ustizet war — winai kahdreis teizis, ka engeģi tagad esot ari bes spahrneem. Un engelīs Matrescha faka:

— Par wolti juhs, kundse, us Deewa kurnejat. Winsch nekahdi newar wiseem paklaufft. Wini it beeschi ween par to luhds, ka ja weenam to par labu dariff, otru apbehdināfi. Tā tagad pat ar'. Pa wisu Kreewiju Deewu luhds, bet kas par zilwekeem! Wispirmee archijereģi, muhki deewnamos, basnižās pee swehto atleekam, — wiģi luhds, lai Deews dotu uswaru pahrt japaneem. Bet waj ta ir laba leeta, labš darbs? Un luhgt par tahdām leetam nu gan nepawifam nepeederetos, un schahdas luhgshanas is-pildit, pa luhdsjeju prahtam isdarit — ar' Winam spehjams

nawa. Japani jau ari Deewu luhds, lai uswara winu pusē buhtu. Bet redsi — Deewa Tehtinsch mums tilai weens weenigs. Kā lai nu Winsch isteef? . . .

„— Kā lai nu Winsch, zeenigmaht, isteef un wiseem pa prahtam isdara? — jautā Matrescha.

„— Ja, tā jau nu gan tas ir. Ta leeta jau weza. Tā jau Wolters ar' teiza. Wiģi to fina un wiģi tā runā. Es jau gan par to tā neluhdsu. Bet kapehz gan winsch newar ispildit manas luhgshanas, ja neluhdsu es neweenam neka par faunu, bet weenigi tilai par to, lai Winsch ne-nomirdinat mana miškā puisena? Es tatschu newaru bes wina dshwot, — runā pate pee sewis mahte un fajuhjt, ka winsch tai fawam brangajām rozinam maigi jo maigi

Selta razeģi.

apkeras ap kalfu, un fajuhjt tad wina wiszauri fawai meesai schis wina flitās meefinas. „Tr labi, ka tas tā naw notizis,“ wina nodomā.

„— Un tas ween wehl naw wisš, zeenmaht, — usmahzas winai Matrescha til pat usbahsģi-neapdomigi tā aishweenam, — un tas ween wehl naw wisš. Gadas tā, ka laut kahds tur tew luhds kahdu dahwaninu, un newari tu winam to, to tas luhds, sneegt. Mehš to finam gluschi labi. Es sinu to jo labi, tapehz ka es peemeldu, — runā tahst Matrescha-engelīs, gluschi tahdā pat balfi, tā wakar, kad zeenmahte suhtija winu pee zeenigtehwa, un kad teiza wina us aukles: — Es tatschu sinu, ka zeenigtehws mahjā, tapehz ka es winam peemeldeju.

„— At, zif daudreis naw nahzees peemeldet, — runā

aifweenam tahkat Matrefcha, — ka, raug te, kahds labš zilweks (wisleelai dakai is jaunatnes) luhds winam ispalihdsjet, lai nebuhtu winam kauni zeki jastaiga, kauni darbi jadara, neekristu schuhpiba, nepaliktu par besgala klaidoni, lai grehtu no wina ar weenu zirteenu nogreestu.

„Bil labi un jauti tomehr runa schi Matrefcha,“ nodoma zeeniga.

„— Bet newar nekahdi winam to sneegt, tapehz ka katram pascham jazenschas. Titai zaur zenschanos ween kas labš panahkams. Juhs pate, zeenmahtin, dewat lasit man pasazinu par melno wistu. Tur stahstits, ka melna wista sehnam, ka atlihdsibu par to, ka tas winu no nahwes isglahbis, eedewufe apburtu kanepu graudinu, tahdu, ka eekams ween tas winam atradisees bifschu fulē, nepawifam nemahzidamees sinas tas tomehr wifas usdotas mahzibas no galwas jo labi, un ka tad winsch schi pascha kanepu

Birma behtnu lasitawa Berlinē.

graudina deht wairs it nepawifam nemahziješ lihds beidsot pat i atminu pasaudejis. Naw jau eespehjams Winam, Deewa Tehtinam, no zilwekeem kaunumu israwet. Un naw ar' wineem par to jaluhds, bet pascheem tas jaisrawē un jaisrauj, jaismasgā un jaisstalo no fewis.

„— Kur gan wina tahdus wahrdus mahzijušes?!“ domā zeenigā pee fewis un šaka:

„— Tu, Matrefcha, tomehr neatbildi man us mana jautajeena.

„— Laujat wafu, teifschu ar laitu it wifu, — šaka Matrefcha. — Bet mehds jau nu ari tas tā buht: pee-meldeju, ka gimene kahda postā gahsta ne aif paschu wainas, wifit it wifit asarās, labu istabu weetā dšihwo tagad kaut kur kahdā kaktā, pat tehjas wairs naw, luhds tatschu kaut kahdi wineem ispalihdsjet. Un ari sche nekahdi Tas newar darit pehz winu wehleschanās. Newar darit tapehz, ka šina Winsch, ka tas wineem titai par labu nahf. Wini paschi ta neredf, bet Winsch, Deewa Tehtinsch, šina, ka ja wini

istizibā waj pahrpilnibā buhtu dšihwojuschi, tee kluhtu par islaidukeem un iswirtukeem.

„— Tas ir taisniba,“ nodomā zeenigā. „Bet kapehz gan wina tik wifai wulgari isteizās par Deewu? Is-laiduki . . . iswirtuki . . . tas naw nemas labi. Katrā šinā wina to pee gadijuma pateifschu.“

„— Bet es jau par to neprafu, — atfahrto attal mahte. — Es prafu un jautaju par to: kapehz, kalab schis taws Deews atnehmis man manu sehninu? — Un mahte redf te šawā preekschā šawu sehnū, šawu Kostju dšihwu un klaufas wina šubraba šwaninam lihdsigi šlawo behrna balsi, wina ihpatnejos mihlos smeeklus. — Kapehz man wini winu atnehma? Ja Deews to ir warejis darit, tad Winsch ir kauns un nekreetns Deews, un naw tad Wina tahda nemas wajadšigs un negribu es no Wina nefa šinat.

„— Un kas tad gan tas: Matrefcha naw wairs ne-mas Matrefcha, bet gluschi kaut kas pawifam kas zits, jauna, brihnischka, mihklaini nekaidra, noslehpumaina buhte, un runā schi buhtne ne luhpam — šlanā balsi, bet kahdā kaut kahdejā fewischkā isteifsmes weidā, gluschi teefchi eefschā eefsch mahtes širds.

„— Noschehlojama efi tu, akla un nekibtra, noschehlojami neapsinigs radijums, — runā tahkat schi buhtne. — Tu redfi šawu Kostju, kahds tas bija weenu nedeku atpalak, ar wina stiprineem, elastigajem lozeklischeem un garajeem wilnos wijuscheemees, zirto-teem matineem, wina maigi mihlo weenteešigo penterechanu. Bet waj winsch weenmehr ir tahds bijis? Bija laiki, kad tu preezaješ, ka winsch isrunā „mamma“ un „baba“ un pasihst jau kuru katru; bet agrak wehl pirms ta tu preezaješ par to, ka winsch jau zehlās kahjinās un šahla staigutot, kad

tas lihgot lihgodamees un stipri gahseledamees šawām mihkstajām kahjinām newarigi noskrehja pee krehšla, un pirms wehl wifa ta, wifit preezat preezajās par to, ka mas šwehrens pa šahli apkahrt rahpojās un lihstin lihda, un pirms wehl ta preezajatees, ka winsch jau mehds is-šekirt preekschetus, pasihst, ka tura jau augschā šawu besmatu galwiku ar elposchanai lihdsigi pukstoscho dobuliti masajā pauriti, un pirms wehl ta preezajatees par to, ka nem winsch pupu un špeesch to zeeschi ar šawām bes-sobu smaganam. Bet pirms wehl ta preezajatees, ka winsch wehl gluschi šarkans un no tewis wehl i nepa-wifam neatdalits šehhli brehza, stiprinadams šawus jaunos plauschus. Bet gadu wehl agrak pirms tam, kur tad winsch bija, kad wina wehl nepawifam nebija? Juhs wifit to tā ween domajat, ka juhs stahwofchi atrodatees un ka jums un ari wifseem teem, kurus juhs mihlejat, wajaga aifweenu weenam buht un pastahwet tahdeem, kahdi wini patlaban ir. Bet, redseet ween, juhs nestahweet us weetas

ne minutes, wišš juhs tekāt gluschi kà upe, wišš wekatees uš leju itkà atmens, wekatees uš leju pretim nahwei, kura waj nu agri waj wehlu ņagaida juhs wišš. Kà gan tu to nesaproti; ka ja jau wišš no ne neeka tapis par to, kas wišš bija, tad ari newar wišš paliktees uš weetas ne weenas pat minutes, newar paliktees i pat wairs ne tahds, kahds bija wišš, kad nomira; un kà nu wišš no it ne neeka tapa par ņihdaini, no ņihdaina tapa par behrnu, tà ari wišš taptu par pušti, leelu skolneeku, jaunekli, par jaunu peeauguņchu zilweku, par wihru paņchos ņpehla gados, par nowežot ņahloņchos, wezumam pretim ejoņchu un — beidsot wežiti wezu. Tu, raugi, neņini, kas wišš buhtu bijis, ja dņihws palizis buhtu. Bet es to ņinu.

„Un, raugi, redņ te mahte atņewiņkà, elektriskas gaiņmas apgaismotà restorazijas kabinetà (kahdreis to winaš wihrs tahdà kabinetà eeweda), redņ wina, pee galbina, wirs kura wehl wafarinu atleekas, nodņihwojuņchos, krunku krunkàs ņawilktu gihmi, augsti ņastrulletàm uņam, redņ pre-tigu jaunu wetņhuku. Wišš ņehd tur meerigi, dņiti eegremdejees mihsstajà diwanà, un peedņehruņchàm azim wišš kahri apņkata ņamaitatu, iņwirtuņchu ņeeweeti, netikli kailu, baltu reņnu taklu, un kladsina wišš tai tur azis wiņà ņawà peedņehruņcha zilwela mehle wairakreis atkahr-todams, daschus nepeeklahjigus jokus, azim redņot koti ap-meerinats no otra tahda pat pahriņcha, kà ņchee muhņu abi, — peedņehruņchu zilweku ņmeekleem.

„— Naw taiņniba, tas naw wišš, tas naw mans Kostja! — mahte iņbijuņes eesaužàs, nekreetno wezi ušluh-kodama, kureņch zur to ir breeņnigs, ka kaut kas ir wina ņlatà, wina luhpàs, kas atgahdina Kostjas ņewiņkibas. „Labs, ka tas ir ņapnis,“ wina domà. Ihsstais Kostja ir wišš. Un wina redņ Kostju baltu, kailu, ar tuklam kruhtinam, redņ, kà wišš ņehņch wannà un, ņmeedamees, ņpahrdas ar kahjinam, ne tilai redņ, bet juht, kà peepeņchi wišš apņkauj tàs lihds elkonam kailo roku un ņkuhpsta, ņkuhpsta un beigàs koņch tajà, neņinot, ko winam wehl wajadņetu darit ar ņcho winam mihto roku.

„Ja, re, kur Kostja, bet ne tas ņchauņmigais wežis,“ wina ņew ņaka. Un pee ņcheem wahrdeem pamostas un atņihst ar ņchauņmam teeņchamibu, no kuras nekur newar paņlehyptees.

Wina eet behrnu istabà. Aukle jau nomasgajuņe un uņkopuņe Kostju. Ar waņkam lihdsigu, pahņmalzinatu deguntinu, ar bedritem pee nahņim un ar uš peeres at-glauditeem matineem, wišš guk uš kaut kahda paaugsti-najuma. Apkahrt winam deg ņwezes un ņahw uš galdi-

neem galwgalà baltas, lilla un rosa hiazintes. Aukle peejekas no krehņla, uņazis ņaraukuņe un luhpàs uņmetuņe ņkatas wina ņcha uš augņchu wehrstà, atmenim lihdsigi pahrwehrstajà ņejinà. Pa otràm durwim mahte pretim iņnahk Matreņcha, ņawu weentahrscho, labņrdigo ņeju un noraudatàm azim.

„Kà tad wina man teiza, ka newar ņaruhgtinatees, bet pate ir raudajuņe!“ mahte domà. Un wina wehrņch ņawu ņlatu uš nelaiņi. Birmajà azumirli wina pahrscheidņ un atstumj no ņewis ņchauņmigà mirona ņejinas weenlihdsiba ar ta wetņcha ņeju, kuru wina redņeja ņapni; bet wina ņchis domas aisdņen, kruņtu pahmetuņe, peeņaras ņawàm ņiltàm luhpam pee aukstàs, waņkam lihdsigàs peerites, ņkuhpsta pehz tam ņakruņtotàs masàs atdņiņuņchàs rozinas, un ņaka peepeņchi hiazintu ņmarņcha winai gluschi kà kaut ko jaunu, ka wina naw un nekad wairs nebuhs, un winu

Prof. Dr. Matjs Serings.

Prof. Ludwigs Bernhards.

ņchnauds raudas, un wina to wehl reis ņkuhpsta uš peeres, un pirmo reisi nu wina raud. Wina raud, bet neraud beņzeribas aņaras; raud padewigas, laimes aņaras. Winai ir ņahpigi, bet wina wairs neuņtrauzas, neņcheložas, wina ņina, ka tas, kas bijis, tam buht ir wajadņejis, un tapehz tas tà ir bijis labi.

„Grehks, zeenmahtin, ir raudat, — ņaka aukle un, pee-gahjuņe klahņt pee masà nelaiņa, noņlauka ar ņalozitu drah-ninu mahtes aņaras, kas tur palikuņchàs uš Kostjas waņkam lihdsigàs peeres. — No aņaram wina dwehņelitei buhs gruhti. Winam tagad ir labi. Engelits wišš tagad beņ grehkeem. Bet ja dņihws paliktu, kas tad ņin, kas iņnahktu.

— Taiņniba, taiņniba, bet tomehr ir ņahpigi, ņahpigi! — noņaka mahte.

Dalchadi raksti.

Grafs Wite par Tolstoju. No Parises ņino „Lokal-Anzeiger“ ar kahdeem atņinigeem wahrdeem par Tolstoju iņteizees grafs Wite, kureņch tagad uņturas

Parisē. Wite atņihstas gluschi atklahņti, ka ilgu laiku atradees maldigàs domàs par ņcha leelà kreewu rakņ-neežibas meistara wehrtibu. Wišš ņchaubijees par to,

waj gan Tolstojs teescham esot tas leelais taisnibas apustulis un praweetis, par kahdu wina peeluhdseju pulks to isdaudsnajuschi. Stary teem idealeem, ko Tolstojs sawa rakstneeka darba aistahwejis, un stary wina dshiwes weidu grafam Witem likuses plaisa. Wina apbrihnojami augstajos mahklas rakstu darbos isteikta eekschejas tijibas pahrlleziba nelikusēs tā ar daschu ko Tolstoja dshiwē un fadsihwes apfahrtnē fastanot. Tagad Wite pilnigi atsihstot sawu maldishchanos. Kreewija palikuse nabagata par kahdu leelu darbineeku. Schopenhauers tahdu wihru buhtu nosauzis par „swehto“ schai pasaulē. Tahdu pahrgrosibu Wites spreedumā par Tolstoju fazehluse ta drama, kahda norisknajas preekšč Tolstoja nahwes, wina pehdejo deenu leelais dshiwes paraugs un wina schkirshchanās wahrdi. Ar drošču, neschaubigu konsekwenzi Tolstojs iswedis sawu misiju, fastanā ar sawu apstinu un nonemshchanos. Kas preekšč wina til ilgi bijuse pasaulē ar sawu watibu un dshiwes omulibu, to wifu winsch atstahjis, lai swabadigi kalpotu tikai saweem idealeem. Schis augsti teizamais moralists dshiwoschot kreewu tautas dwehsele tilpat ilgi, tā leelais rakstneeks, jo deewischta dsirkstele neisdsihschot, kamehr ween wehl pasaulē buhschot idealisti, jo Tolstoja etiskee dshiwes eestati un wina teizamās fajuhstas darboschotees us augumu augumeem. Wiseem pret Tolstoju zelteem usbrutumēem esot tilpat daudš nosihmes un eespaida pret scha meistara pasaulēs slawu, tā dublainai pelkei pret saules stareem, kuras bildi ta atspogutojot iskehnotā weidā.

• **Augustis Rodens** (Rodin) 4. nowembri pehz jaunā stila noswinejis sawu 70. dsimshchanas deenu. Gan schis datums naw zeeschi nosajits un leelakā dafa lēkškonu min tikai wina dsimshchanas gadu un ne deenu, bet tā ka Parises mahklas akadēmija us 4. nowembri nolikuse Rodena swehtkus, tad ir eemesls tagad eegahdatees schi frantschu tehneeka pasaulēs slaweno, bet daschadi apspreesto darbibu, kura wina mahklai peedewuse ekstra wagantu toni. Rodens no dsimuma ir pariseets, tomehr leelako dafu no sawas behrnibas nodshwojis Beowē (Beauvais), kur leeliskā gotu basniza us wina fantasiju un dwehsele atstahjuse dsiku eespaidu. Ischetrpadsmit gadus wezs tas atgreesees atpakal us sawu tehnu pilsehtu, kur kahdu laiku gahja skolā pee kustonu sihmetaja Barija (Barye), wehlf strahdaja Karjēr-Deljeses (Carrier-Delleuse) darbnizās un tad — pirms Briselē, kur strahdaja pee birshas isgresnoschanas — usfahla rihkotees patstahwigi. Wina tahskakā darbiba, kurai pastahwigi bija jazihnas, faistas ap Parises mahklas dshiwē. Leelu eewehtibu fazehla kahda laila wihreescha statuja, 1877. gadā pagatawota, ar kuru tas gribeja isteikt dsels laikmetu. Schis no daudseem apbrihnotais, no daudseem nopeltais darbs bronza iswedumā tika pagatawots preekšč Lufsemburgas museja, otrs iswedums atronas Berlīnes nazionalgalerijā. Lufsemburgas musejs eeguwis ari wina nahkoschos diwus darbus „Zahni Kristitaju“ un „Danaidas“. No pascha fahkuma jau Rodens zentās us sawa „idola“ (elka) Mikelandshelo, bet lai

isteiktu kaislīgo usstraukumu, tad melleja wehl us diwām pusem jaunu isteiksmi, weenkahrt zaur mihslainu, farschigito, mistisko kustibu un otrkahrt, mehginadams atmenu bilshu eespaidu pazelt zaur to, ka leel tai pa dafai wehl flehptees neisstrahdata materialā, tilpat tā klinti. Ar scho maneeri tas mantoja peekritejus, kuri wina plastikas laukā issauza par to droščako moderno barwedi, bet ari pretineeks, kuri us wisdshiwako noleedja, ka neiswestam un daudšdomigam buhtu kahda mahklas wehrtiba. Kahda Balsana statuja, kuru tas 1898. gada fahkumā pagatawoja beedribas „Société des Gens de Lettres“ usdewumā, tika atraidita tā neisgatawota flize. Dascheem wina darbeem, it fewischi wina raksturiskām, energiskām portreju bistem gan neteel leegta atsihschana, ka tās leeliskas. Par wirseenu, kahdu tas usfahzis, walda loti dshywa domu maina. Loti shwi ir istirsata gaisma un ehna wina darbos. Ahrejos panahkumus Rodens katrā sinā fahneedjis. Agrak tas dshwoja loti schauros apstahktos un tika tikai ar mošam us preekšču, tagad wina mahsleneeziskais mitekls Parijē, Mendonas augstumos iswehrtēes par museju, kur tas teel zildinats un godinats tā slawens wihrs.

• **Jaunas suas par Siriju.** Wisgaischakā no wisām seemeeku un deenwidus debesu stahwswaigsnem, Sirijs, kusch seemas mehneschos nesalihdsinamu sposchumu pee debesim spihguto, ir dubultswaigsne. A. Klarks 1862. gadā atrada jau 1844. gadā no Beseka paredseto galwenās swaigsnēs pawadoni un, proti, tā dewitās schiras leeluma swaigsniti. Kopsch ta laika Sirijs ahrfahrteji daudš pehtits, tā ka schimbrihscham loti pamatigi pasihstami wina zeka elementi, wina leeluma atteezibas un wina fisikaliskās ihpachibas. Preekšč daschām deenam nu W. Mūnchs Potsdamas swaigschau luhkotawā usfahzis sawus ismekļejumus par tanī paschā obserwatorijā no Eberharda un Ludendorfa 1901.—1910 g. isdariteem usnehmumeem, lai nosajitu Sirija sistemas radialahtrumū. No scheem nowehrojumeem redsams, ka schis ahtrums ir 9,8 kilometrus. Tas nosihmē, ka Sirijs mums tuwojas sekundē 9,8 kilometrus. Weenā weenigā gadā schi milsigā dubultswaigsnēs sistema mums peenahf tuwal 309 milj. kilometrus (278 milj. werstu), tā tad diwreis til leelu gabalu, zil seme no saules atstatu. Zil pahrsheidsošchi tas ari neisflauhtos, tomehr schis milsigais solis, ko Sirijs sper ikgadus us muhsu puff gandrihs pasuhd, ja to stahda pretim wina ihstenam atahlumam. Sirija paralelās ir 0°,37, no kuras war istaift 557,000 semes radijus, katru pa 149,48 miljonu kilometreem. Tas ir zeka gabals, kahdu gaisma noskreen tikai pehz 8 gadeem, lai gan gaismas stari skreen sekundē 300,000 kilometrus (270,000 werstes). Galwenās swaigsnēs masa pehz Loses istaifa 2,20 un wina pawadona masa 1,04 reis saules masas. Tā tad wina kopejā sistema pahrspehj muhsu fauli 3,24 reis. Pawadonis sawu apfahrtrinkojumu ap kopejo smaguma zentru nobeidj 49,32 gados un ir no galwenās swaigsnēs atstatu 20 faulu ahlumus (katra 149,38 milj. kilometru).

Apfkats.

Walsts domes darbiba.

Walsts domes 24. nowembra sehde turpinas debates par **tautskolas likumprojektu**. Kufchewš nobeidš sawu runu, kuru sahžis pagahjuscha sehde (st. „M. W.“ 48. num.), aistahwedams obligatorisko skolas isglihtibu. Surafchkewitšs nolasa 33 semneeku deputatu paslaidrojumu preekschsehdetajam; 33 semneeki issafa sawu preeku par projekteto obligatorisko isglihtibu. Motowilows ir pret obligatoriskas isglihtibas prinzipu, kuru esot eewedis Peteris Leelais, bet atmetuse Katrina II. Pokrowfkis II. saka, ka waldiba nedodot lihdsjekus preeksch tautas isglihtibas, kadest ahrpus skolas palekot 60 procentu no skolas wezuma behrneem. Wafareja budscheta sehde tautas apgaismoschanas ministrijas preekschstahwis teizis, ka waldiba newarot dot preeksch elementarisglihtibas katru gadu 10 milj. rublu. Ja waldibai esot deesgan lihdsjeku preeksch degwihna dedsinaschanas, tad domei wajagot gahdat par to, lai waldiba dod preeksch elementarisglihtibas 10 milj. rublu. Timofchkins peekriht wispahrejas pirmmahzibas prinzipam, bet newehlas, ka par skolas neapmellechanu usleek sodus. Kreewijas sahdschās daudš gimenēs behrneem neesot drehbju, ko wilkt mugurā. Labak buhtu te dot behrneem drehbes, nekā uslitt wianu wezakeem sodu. Wolodimirows ir pret obligatoriskas skolas apmellechanas prinzipu. Winsch saka schai leetā us zentru: „Laujāt, lai mironi aprof sawus mironus, bet nedomajat, ka labee peedalisees pee schās apraschanas.“ Titščhins domā, ka obligatoriskas skolu apmellechanas jautajums likumprojektā nepareisi formulēts. Winsch nenodroschinot peenahkumu atwehrt skolas un radot weenadu stahwokli semstwu un bessemstwu gubernās. Pehdejās runatajs prasa skolu atwehrschānu ar weetejo sahdschu un pagastu sabedribu peekrischānu. Garidsneeks Titows, Dworakinows, Mikukows un Gufkins aistahw obligatorisko skolas apmellechanu. Petrows III. saka, ka darba grupa balsoschot par obligatorisko skolas apmellechanu un issafa schahdas wehleschānās: besmaksas skolas mahzibu daschadu tipu skolas, brihwibu privatiniiziativai pee skolu atwehrschānas un plaschu profesionālu isglihtibu. Schuhmachers domā, ka obligatoriskas isglihtibas projekts esot wehl par agru, jo neesot wehl tahdu apstahku, kuros skolas buhtu wiseem peezetamas. Bahzijas un Baltijas peemehri Kreewijai nederot, jo tur esot kultura un labi zeki. Kapustins brihnas par semneekem, kuri atsihtot isglihtibas wajadsibu, bet prasot, lai wianus peespeesch un sōda. Mikukows esot sawā runā teizis, ka isglihtibas leetā behrnus wajagot fargat pret wianu wezakeem. Kapustins saka: „Lai Deews to neleek Kreewijai darit!“ Ari pirmajā walsts domē esot atmests pahrlabojums par obligatorisku pirmmahzibu. Runatajs neatrod pamatigus eemeslus, kuru deht Kreewijā wjadsetu eewest leelo tautas isglihtibas leetu spaaidu zekā. Mafkenikows prasa, lai dome peenemtu komiſijas projektu un atrod Kapustina paslaidrojumus nesaprotamus.

Ja ne wisā Kreewijā, tad tomehr winas daudšās pilsehtās peenahzis jau laiks eewest skolas mahzibu spaaidu zekā. Bulats un Basikewitšs aissargā obligatoriskas isglihtibas prinzipu. Markows II. dara usmanigu trescho walsts domi us to, lai wina zaur obligatorisma eeweschanu nepalekot par atswabinaschanas Arakſchejewu. Personigā leetā dod paslaidrojumus Sufchlowš, Janufchkewitšs, Mikukows. (Sahlē trofknis un no sehdekeem dsirdami skani sauzeeni.) Preekschsehdetajs knasš Wolkonfkis greeschās pee walsts domes: „Pirms dodu wahrdu referentam, atkauschos sew greestes pee jums ar masu luhgumu. Te, pee mums domē, tiklihds kahds sahšs stingraf runat, sazešas tahds trofknis, ka neko newar darit; no weenas us otru puš skan wahrdi, kureem te pateesi naw weetas. Nestahstischi jums fantasiju, bet pateesibu. Schais deenās es gahju pa eelu garam dascheem strahdneekem, kuri runaja par kaut kahdu sapulzi. Weens prasa: „Nu, waj pee jums bij daudš trofchna un lamaſchānās? Bet otrs atbild: „Kadest? Pee mums tak naw walsts dome!“ (Smeekli no dascheem sehdekeem.) „Kungi, zitam nahk smeekli, bet man bij tik sahpiigi un leels kauns!“ (Applausi us wiseem sehdekeem.) Referents Rowatewfkis dod gala slehdseenu. Nobalsojot 12. nodatu peenem ar neewehrojameem pahrlabojumeem, no kureem galwenatee ir schahdi: leetas par sodeem deht iswairischanās no behrnu mahzischānas teek nodotas meerteesnesim pilsehtas teefnesim, un apgabala teefas aprinka lozeklim tais gadijumos, ja soditee naw meerā ar kuratoriju lehmumu; kadetu papildinajums, pehz kura pirmmahzibas skolu dibinaschāna un ustiureschāna tai skaitā, kahdā winas wajadšigas preeksch wiseem 8—11 gadus wezeem behrneem, teek uslitta semstwam, pilsehtam un sabedribam, kuras eewed obligatorisku skolas mahzibu un prasa pehz tās. Sehdi pahrttrauja pulksten pusdewinos wakarā.

Gufchlowš wispirms pasino eenahkuschās leetas, kuru widu ir ari tautas apgaismoschanas ministra sinojums par uniwersitatu ustawa projekta atpafkneemschānu un kadetu sinojums par peepraſijumu eekschleetu ministrim deht 1910. gada 4. oktobra zirkulara par sektantu luhgschānas sapulstschu rihschānu. Preeksch peepraſijuma zaurluhschānas komiſijā dome noteiz diwas nedetas un pahreet us debatem par likuma pahrtahpſchānu zaur kalnrupneezibas fabriku komiſijas zirkulareem. Poketajews saka, likums pahrtahpts reali. Gegetſchkori pahmet ruhneezibas nodatas pahrwaldei nelikumibas un saka, ka resoram esot diwas morales un mehri, jo winsch gribot taitet proletariata interesem. Jegorows saka: „Wisū preeksch ruhneekem, bet preeksch strahdneekem nefo.“ Schtſchepkins saka, ka treschā dome aissargajot waldibu peepraſijumu leetās un sewischi tad, ja tee atteezotees us strahdneekem. Tas isslaidrojas zaur to, ka leelakā data no walsts domes lozekkeem ir leelgruntneeki, kuri negrib islaisit no rokam ekonomisko waru. Referents Pro-

topopows domā, ka pēprafijums neesot pamatots, un nobalsojot to atmet ar labo un zentra majoritāti. Peenem pahrejas formulū: „walsts dome atrod, ka zirkulari, uš kureem aifrahdišs pēprafijumā, nerunā pretim pastabwošcheem likumeem un atmet pēprafijumu, issfazidama wehleschanos, lai tiftu issrahdati ahtraf likumi, kuri nofahrto fihtruhpneezibas stahwofli.“ Pikipenko fino par pēprafijumu fleyenpolizijas agenta Ħorokfla nelikumigas rihzibas leetā. Winsch atnefts uš kahda Donezlas-Turjewas metalurgijas fabrikas strahdneeka dšihwofli 1908. gadā diwus sprahgstošchu weelu lahdius, bet tad pats denunzejis strahdneeku polizijā. Kara teesa apstiprinajuse scho promowazijas faktu, tadeht eefschleetu ministrim eefneegts schai leetā pēprafijums.

26. nowembra sehde uš deenas fahrtibas ir **tautskolas likuma projekta XIII.** data, pehz kuras skolu padomes dod atkauju noturet elementarskolās preekščlāfijumus un atwehrt bibliotekas un lastawas minetās skolās preekšč scho skolu abjolwenteem un peeauguscheem. Markows II aifrahda uš to, ka apspreešamā nodata esot jauns lojeklis rewoluzionarai sehdei, kuru preekšč Kreewijas kafot son Anreps, Kowalewskis Ktušchews un muischneezibas preekšneeks Inašs Kurakins. Schi nodata isdomata preekšč to. aprobeščojumu paraliseschanas, kuras 4. marta noteikumi par šapulzem uslitufchi rewoluzionaru prašbam. Kamehr semstwas buhtu droščās rokās, skolās netahdi mihtini netiftu peelaišti. Bet zaur nodomato semstwu demokratiseschanu un zaur isglibtibas leetas nodoschanu no kulturelam rokam nesinataju rokās, netifschot zits nekas aifšneegts, tā tikai skolas rewoluzionieschana. Skolu padomju fastahws un winām dotās plaščās teešbas, nodroščinot likumigu fahrtibu, jo padomēs galwenee noteizeji Kreewijas walsts atklahti eenaidneeki — schihdi. Pehz referenta Kowalewskia runas, kurešch prasa schās nodatas peenemschanu, 13. nodatu peenem. Walsts dome pahreet uš XIV. nodatas apspreešchanu, uš kuras pamata teef prašts, lai tiftu nodotas tautas apgaismoschanas ministrijai sem finoda wadibas stahwoščās basnizas skolas. Biflaps Jewlogijs domā, ka 14. nodata nosihmejot basnizas teešbu nolaupischanu no walsts puses. Basnizas skolas pretineeki wehlotees to tadeht, ka skolas esot janoleef sem walsts kontroles, ja tās dabujot no walsts pabalstu. Bet kontroles teešba walstij jau esot un pret winas paplašinašchanu garigam reforam neesot nekas pretim. Pee mums, pehz Franzijas peemehra, gribot isnihzinat basnizas skolas aif tihri politifseem motiweem. Likumprojekts, kurešch isnihzina basnizas skolas un eewed zittauteeschu skolas, isnihzinašchot muhsu tautskolu. Runataju šarakstu nobeids pehz tam, kad peerastijuschees 53 runataji. Knasš Tešchewš domā, ka atfautschanās uš Franziju esot pilnigi neweetā. Tur basnizas un walsts skolas bijusčas weena otrai pretstati. Walsts skolās bijuse pat aifseegta deerwahrdi mahziba. Bet Kreewijā starp schām abu schkiru skolam neesot prinzipielas starpibas, bet starpiba

tikai resoru finā. Skolas wadibas apweenoschana weenā eestahde, neaifskarot basnizas, bet gan tikai garigā refora autoritāti, jo schis resors apspreešchot basnizas autoritāti. Wajagot sweest pee malas refora intereses un liktees wadtees no walsts interesem. Grafs Uwarows konstatē, ka winsch Wotklas aprinkfi karsti propagandejis basnizas skolu 15 gadus, bet gala isnahkums bijis tas, ka winsch atfinis to, ka semstwas skola tur tomehr stahwejuse augstaf par basnizas skolu. Tas esot aif ta eemesla, ka garidsneeziba statotees uš skolu tikai tā uš šawu eenahkumu awotu. Wina lahpraht pašneeds mahzibas semstwas skolās, ja dabū par to atlihdsibu, bet iswairas no mahzibas pafneegschanas basnizas skolās. Neweens negrib usbruff basnizas teešbai mahzit, bet weklas taifni otradi, lai basniza isleetotu scho teešbu jo plašči, bet tikai uš šawu lihdsjektu rehkina, tā tas bija senatnē. Kas dod preekšč skolas lihdsjektus, tam ir teešba winu pahrraudst.

29. nowembra sehde uš deenas fahrtibas debatu turpinašchana par to basnizas skolu nodoschanu tautas apgaismoschanas ministrijas pahrsinā, kuras eerehfinatas skolu tihklā.

Labee un nazionalisti schahdam preekščlikumam, protams, leelifti pretojās. Ar 200 pret 119 balsim peenem pahreju uš 14. nodatas nolāščchanu pa panteem. Biflaps Jewlogijs nazionalistu wahrdā fino, ka pastabwiga basnizas pahrwaldischana esot pareisztizigās kreewu basnizas neapstribdama teešba. Ja basnijai atnemot scho teešbu, tad tas esot usbrukums wehsturifti nodibinatām šawstarpejam atteezibam starp basnizu un walsti Kreewijā un esot pret pamata likumu garu. Kreewu nazionalistu frakzija atfatas tadeht no tahkatas balsoschanas par 14. nodatu. Wjasigins šaka, ka no labo redses punkta 14. nodata esot likumprojekta zeenigs kronis. Tas esot wahks, kuru grib uslift šahrkam, kurā leef šwehto Kreewiju. Labee tur tadeht par neespehjamu peedalitees pee leetas tahkatas apspreešchanas. Nazionalisti un labee atstahj domes sehšchu šahli. Dome peenem wifu 14. nodatu. Tschelischewš prasa, lai alkoholistu dsehreenu pahrdotawas buhtu wismas 150 asu tahtu no skolam. Kowalewskis aifrahda, ka schis papildinajums jaeweeto dsertuwju leetu noteikumu ustawā un Tschelischewa papildinajumu atmet ar 137 pret 103 balsim. Peenem bes debatem wifas pahrejās projekta nodatas. Pirmā skolu likuma projekta laščchana pa panteem nobeigta. Aftihmejami pee tam šefoschi fakti: pee 75. panta peenem kadetu papildinajumu, ka skolu padomēs weetejās pašwaldbibas preekščstahweem jabuht pahrswarā. Ari 103. pantu peenem ar noteikumu, ka elementarskolu skolotaji pehz 5 gadu nolāposchanas eeguhst perfoniga goda pilšona teešbas un pehz 25 gadu nolāposchanas — dšimta goda pilšona teešbas. — 104. pantu peenem darba grupas eefneegta redigejumā, kurešch nosaka, ka „peršonam, kas darbojas elementarskolās, pee kuru uftureschanas peedalas ari kronis, jadabun gadā ne masaf par 360 rbf. algas. Schai algai jateef if pehz 3 gadeem par 60 rbf. paaugstinatai. Bet tizibas mahzibas skolotajam jadabun gadā ne masaf par 60 rbf.“

Tahlak peenem Ditschimina papildinajumu, ka elementar-skolotaju behrni wifas elementar-skolās atswabinami no skolās naudas.

Beidšot peenem sekofchu formulū par pahreeschanu uš deenas lahrtibu:

„Atšihstot par nepeezeefchami wajadšigu, lai apgaifmoščanas ministrija wišdrihsatā laika išstrahdatu likumprojektu par weetejeem dšihweš apstahfkeem peemehrotu papildu atlihdšinajumu uš trona rehšina elementar-skolotajeem un tizibaš mahzibaš skolotajeem Sibirijas gubernās un apgabalos, kā ari Archangeļskas gubernā, walšts dome pahreest uš deenas lahrtibu. Tad wehl peenem skolu komiſšijaš išteifto wahlješchanos, lai tautas apgaifmoščanas ministrija pirmejā gabdijumā, tiklihdš walšts rentejaš lihdselki to atšauj, eefneegtu likuma projektu par elementar-skolotaju algas progresiwu paaugštināšanu — *Suščkow s* (labais) iſšaka pahreelēzibu, ka elementarlikums tahdā weidā, kahdā to peenem walšts dome, walšts padomē gan laikam neeefšot zauri, jo tur strahdajot wairak peedšihwojuſchi un gudrati laudis, nekā domē. — Oktobrišs *Rektušew s* ſaka garu runu, kurā aiſtrahda, ka wajadšigs ari Kreewijā eewest wišpahreju peeſpeestu ſkolās apmekleſchanu.

Domes darbības plans.

Walšts domes komiſšiju un ſrakziju preefšstahwju konferenze kā „Pet. tel. ag.“ ſino, nolehmuſe likt uš deenas lahrtibās likuma projektus par apbuhweſchanas teeſšbam, par wišpahrejas ſkolu apmekleſchanas eewefchanas finanzielu planu, par tirdšneezibaš kalpotaju normalu atpuhtas laiku, par ſchuhpibaš aptarofchanu, par 8. marta budščeta nolikumu pahrgroſiſchanu, interpelaziju par brunu luga „Slawa“ hawariju un par ſoda ekſpediziju riħkofchanos Baltijā. Lai ahtrati weiftu darbuš, nolemts noturet ari wakara ſehdes pa otrdeenam un zeturtdeenam.

Somijas likuma projekts.

Likumu doſchanas eeroſinajumu komiſšija peenehma likuma projektu par Kreewijas pawalstneeku peelihdšināšanu teeſšbās ſomu pilſoneem. Opoſizijaš preefšstahwji balſoja pret pahreju uš projekta apſpreeſchanu pa punkteem; tad ſchi pahreja bija peenemta, opoſizijaš preefšstahwji atstahja ſahli. Apſpreeſšot likuma projektu pa punkteem, peenehma ſekofchuš pahrlabojumuš: 1) iſplatot uš militar-kalpotajeem ſomu pilſonu teeſšbas, wineem paleek paſtahwoſchās preefšchrozibaš, atteezotees uš nodokfu maſſaſchanu. 2) wišpahrejam walšts un Somijas mahzibaš eestahdem ir weenadas teeſšbas. Jautajumu par to, ka ſchihdu eerobefchojumi atteezas ari uš Somiju, peenehma ar deſmit oktobriſtu un weena labā balſi pret dewineem nazionaliſteem, kuri aiſſtahweja to redſeš ſtahwofli, ka ſchihdi kā kreewu pawalstneeki Somijas teritorijā ir kreewu pilſoni un teem japeeſchir wiſas pehdejo teeſšbas. Jaunais likums eewedams dšihwē 1911. g. 1. majā.

Interpelaziju komiſšija

atraidija interpelaziju eefſchleetu ministrim par žirkulara iſdoſchanu, uš kura pamata teel ſlehgtas pilſehju eedšihwotaju un wehletaju beedribas; tāpat atraidija interpelaziju atteezotees uš ſektantu deewkalpoſchanas ſapulžem.

Wiſeem tautſkolotajeem par ſinu!

„Rigas Wiſei“ peeſuhta no Peterburgas ſekofchu aiſrahdijumu:

„Uš 1. junija 1910. gada likuma pamata wiſi tautſkolotaji, kuri lihds 1. janwarim 1911. g. walšts rentejā buhs eemafjuſchi 12%, no mehneſchalgas, tiks eefkaititi par apgaifmoščanas ministrijaš penſijaš kaſeš dalibneekeem un dabuš pehž amata atſtahſchanas

lihds ar ſawām ſeewam pilnu penſiju lihds muhſcha beigam, jo par pagahjuſcheem deeneſta gadeem maſſajumuš papildina waldba iſ walšts lihdselkeem, peenemot par pamatu 360 rubfuš gada algas. Pee eemafſaſchanas rentejā uſrakſtams: „Для зачисления въ отдѣль 30. специальныхъ средствъ Министерства Народнаго Просвѣщения.“ Rentejaš twihite jeb tāš apleezinata koſpija lihds ar luhguma rakſtu „о зачислении добровольнымъ участникомъ Пенсiонной Кассы съ декабря 1910. г.“ apdroſhinatā kuwerā pa paſtu peeſuhutama „Въ Управление Пенсiонной Кассы Министерства Народнаго Просвѣщения — С.-Петербургъ.“ Tas tuhliit darams. Pahrejas formalitates un tautſkolu iſpektoru apleezibaš war peeſuhtit wehlat. Tuwakus iſſkaidrojumuš war peepraſit no iſpektoreem, kuri tos nedrihst leegt. Laiks paſteigtees!

P. S. Luhdju wiſus laitrakſtus ſchis rindinas nodrukāt.

Skolotaju penſiju leetā „Latwijai“ no ofiziala awota, pahpratumu nowehreſchanas noluhkā, paſkaidro ſekofcho:

Noteiktā lahrtiba preefšch eestahſchanās par labpahrtigeem dalibneekeem pirmmahzibaš ſkolu ſkolotaju penſiju kaſe ir ſchahda: luhgumi (paſinojumi) par eestahſchanos penſiju kaſe eefneedsami weetejam tautſkolu iſpektoram, kurſch iſſneeds luhdſejam tā ſauzamo perſonas karti (личную карточку). Schaī kartē ſkolotajam paſcham jaatſihmē nepeezeefchamās ſinaš un lihds ar atteezigeem doſumenteem jaeefneeds tautſkolu iſpektoram. Iſpektors pehž dokumenteem pahreelēzinās, waj kartē eewefšās ſinaš ir pareiſas, pehž kam dokumentus iſſneeds luhdſejam atpaſak. Beſ tam kaſeš labpahrtigam dalibneekam jamatſā rentejā 12% no ſawas perſonigās algas par to mehneſi, kurā dalibneeks eestahjas kaſe, un twihite par ſcho eemafju jaeefneeds tautſkolu iſpektoram.

No Jelgawas. Jelgawas apgabalteeſa 29. now., kā „Sadš.“ ſino, iſteefaja ſtarp zitu ſekofchu eewehribas žeenigu prahwu pret Swehtes pagasta ſemneezi Annu Maſbach, 74 gaduš wezu. Ta neeewehrodama, ka ta jau diwas reiſeš ſodita par krahpſchanu (ſweeſta wiltofchanu) ſcha gada 15. junijā pahrdewuſe uš weetejā tirgus kahdai ſeeweetei tihra ſweeſta weetā diwas mahzinas tahda ſweeſta, kuram ſwara paleelinaſchanas deht bija peejautuſe klahit uhdeni ap 40 procenteem. Teeſa apſuhdſeto Maſbach ſodija ar wiſu teeſibu atnemſchanu un eeflodſiſchanu žeezumā uš weenu gadu, eeflaitot tanī diwi mehneſchi un diwi nedelaš, ko M. pawadijuſe apžetinajumā pa iſmekleſchanas laiku.

Latweeſchu iſglihtibaš Beedribas uſaižinajums un luhgums. Latweeſchu iſglihtibaš Beedriba ari ſawā treſchā paſtahweſchanas gadā žentufes iſpildit winas ſtatutos ſprauſtos mehruš: ruhpetees par latweeſchu tautas iſglihtibu un kulturelu attihstibu.

Galwenais Beedribas darbs joprojam palikuſe ſkolu eerihkofchana un uſtureſchana wiſas pilſehčas tumſchakās maleenās, kur tuhſtoſcheem behrnu paleek beſ iſglihtibaš. No jauna ſchogad atwehrtā ſkola Bikerneeku eelā. Bet ari pahrejas ſkolās eewehrojāmā mehri ir paplaſchinatas un uſlabotas. Tagad Beedribas 15 ſkolās ſtrahdā 29 ſkolotaji un mahzas lihds 900 behrnu. Beedribas penſonātā uſnemtas kahdas 20 widejo ſkolu audſekneš.

Beedribas damu komiteja, kaš neween nahl beedribai palihgā pee gruhtā lihdselku wahſſchanas darba, noturejuſe ari weſelu wirkni referatu par daſchadeem kultureleem un ſinatniſkeem jautajumeem, ihpaſchi ſihmejotees uš latweeſchu ſeeweeti, un ſarihkojuſe ihpaſchu „latweeſchu tautas dſeefmu un paſatu“ wakaru. Plaſchakām kauſchu aprindam kal-

pojuschī ari beedribas preekschlaßjumu komitejas sarihtotee preekschlaßjumu wakari. Tahdu sarihtots pahri par 30, kas apmekleti kopskaitā pahri par 4000 klausītājeem. Schim pašam noluhkam kalpo ari beedribas biblioteka (Solitude) un laßtawa (Walmeeeras eelā 39). Isglihtības jautajumu apstatischanai beedriba isdewuse ihpafchu rakstu kraßjumu „Gada-Grahmata“.

Lihds ar beedribas darbeem wairojuschees ari isdewumi: 1908. gadā tee bij 5,268 r., 1909. gadā 10,514 rbf., bet tekofchā gadā beedribas budschets aprehkinats jau us 16,700 rbf.

No usdewumeem, kas beedribai tuwakā nahkotnē stahw preekschā un kas prasa leelatus lihdselkus, lai minam wispirms latweeschu amatneezibas kursu eerihkofschanu Rīgā, wasaras koloniju eerihkofschanu trubzigeem, slimeem behrneem un tautskolu ehfu parauga tipa isstrahdaschanu.

Godinajot muhsu dainu firmo kraßjeju Kr. Barona tehwu, Isglihtības Beedriba ir nodibinajuse Barona premiju, kura nahks par labu dainu ispehtischanai un apstrahdaschanai.

Lai gobam turpinatu eesahktos darbus un iswestu galā nodomatos, beedriba no jauna greeschas pee latweeschu kulturas draugeem, pee atfewischtām personam un eestahdem, seedot beedribas lihdselkeem naudas pabalstus, atpehskotees no jaungada wistēm. — Listes ar seedotaju wahrdeem lihds fuhtit atpakat pehz eespehjas wehl tekofchā gada beigās, wehlakais lihds 15. janwarim 1911. gadam us Isglihtības Beedribas biroju Rīgā, Suworowa eelā Nr. 7. Turpat adresejami ari naudas fuhtijumi. Seedotaju wahrdsus issinos latweeschu laikrakstos. Beedribas labwehteem, kas listes nebuhtu fanehmuschī, us wehlefschanos tās labpraht peefuhtisim.

Latw. Isgl. Beedr. preekschneeziba.

Rīgas Latw. Lauks. Zentralbeedribas waldes sehde 22. nowembri, 1910. g. klahst bija W. Stubinsch, K. Kalninsch, J. Ansbergs, S. Zelminsch un A. Friedbergs. — Starp zitu, walde nolehma, ka par maschinu konkurfu laiku Rīgā, kuresch tiks sarihtots no R. L. Zentralbeedribas, tā paredsams, janwari, safaukt ari wis pahreju semkopju sapulzi, kura notures preekschlaßjumas par semkopibu un fewischi par maschinam, statistisko organizajiju eeweschanu Baltijā un ismehginajumu isweschanu ar mineralwehfleem; par katru no mineteem jautajumeem nolehma usaizinat spezialistus ar preekschlaßjumeem. Par semkopibas kursu lektoru nolehma usaizinat agr. Kreischmani (beidjis Maslawas Lauksaimneezibas Institutu), kuream jaestahjas Zentralbeedribā no 1. janwara 1911. g. — Zentralbeedriba, bes J. Wihtolina, par lopkopibas instrukturu (wirspahrraugu) no 15. nowembra peenehmuse Kamkas lopu pahrr beedribas pahrraugu A. Kronbergu. — Zentralbeedribas walde, eewehrojot, ka us 14. dezembri nolikta Rīgā kopmoderneezibu preekschlahwju sapulze, bet us 15. dezembri R. L. Z. „Konsuma“ Sabeedribas dibinataju sapulze, nolehmuse faaizinat lopu pahrraugu sapulzi Preekutu muischā 12. un 13. dezembri, bet ne 14. un 15., tā „B. L.“ Nr. 22. issinots. Preekutu muischā 13. dezembri tiks notureta ari waldes sehde. — Zentralbeedriba nolehmuse sarihtot nahkamā janwari un februari pee Dschuhkstes-Peenawas trawka kopmoderneezibas kopmoderneezibas waditaju kursus. „S. D. L.“

Jaunais Rīgas Latweeschu teatrs. Kad feko Jaunā Latweeschu teatra israhdem, tad arween wairak japahrleezinās, ka schis ir stahds, kuream spirgta dshiwibas spehja, kuresch neapturami zenschas augt un seedet. Sarihktot tshetras israhdes nedelā ar labeem kostimeem un dekorazijam naw weegli, — pee tam katra israhde neween labi eestudeta, bet ari aistraujoschi spehziga tā pawasara

straume. Gepreezinoscha parahdiba ari ta, ka publika scho teatri arween labi apmeklē, kas ari leezina par usplautstoscho dshiwibu pee latweeschu tautas. Schillera „Wilhelm Tell“ jau wairakfahrt israhdita luga, bet ta teef israhdita ar tahdu fajuhsmibu, ka peewest publiku aisween leelakā mehrā. Isgahjuschā nedelā israhdita Tolstoja „Tumfibas wara“ wareja apmeerinat ir islutinatu statitaju.

Leelais un mafais ahtrums. „B. L.“ raksta: „Katram buhs finans, ka prezes pa dselszjeku war fuhtit waj nu ar tā faukto maso waj leelo ahtrumu, pee kam par pehdejo fuhtitajam jamatsā pusotras reises wairak, bet par to atkal fanehmejs drihst zeret, ka fuhtijums peenahks ahtrak. Bet pateesbā israhdas, ka stary abeem ahtrumeem naw nekahdas starpibas, jo wisi fuhtijumi, kuzi nodoti reise, nestatotees us wedamo mafsu. teef westi weenā un tai paschā wilzeenā un peenahk weenā laikā. Peemehra deht, Leepajā wifas no Rīgas waj nu ar leelo waj maso ahtrumu fuhtitās prezes peenahk zeturdā deenā. Bet tas wehl naw wifis, — fuhtitajs par sawu peemafsu prezi nereti fanem wehlat, neta ar maso ahtrumu fuhtitās prezes. Leeta, ka wisi fuhtijumi peenahk pretschu stazijā, no kureenes leelā ahtruma fuhtijumi tika aigahdati pasascheeru stazijā, kur wina isdod fanehmejeem. Sajautā, par ko tad dselszjeksch no fuhtitaja nem leelaku wedamu mafsu. Ikwrens sin, ka laiks ir nauda, ka ahtrunam pee tirgotajeem ir leela nosihme, un tirgotajs daschreis ar meeru mafat leelu naudu, lai tik preze peenahktu drihsak. Bet pastahwot tahdeem apstahkteem, tā augschminetee, ar „leelo“ ahtrumu fuhtit naw nekahdas nosihmes un ari paschāi schāi operazijai no dselszjeku pufes ir wifas publikas ismantoschanas pasihmes. „L.“

Reweles polizijmeistara prahwa pret Lurichu.

23. nowembri Reweles 4. eezirkna meerteesnefs otrreis apspreedis Reweles polizijmeistara suhdribu pret pasihstamo pasaules stiprineeku Georgu Lurichu. Luricham Rewelē islahda weikala skatu loga nosagtas wina goda sihmes, goda josta un ziti dahrgumi 7000 rublu wehrtibā. Bet Reweles fleepopolizijas preekschneekam Suchanowam Lurichs isteizees, ka sabhsiba isdarita aig atreebibas un ar lahdas weetejās augstas administrizijas personas sinu. Kad Suchanows us to pastahwejis, Lurichs pehz wilzinaschanās ari pateizis, ka schi persona ir pats Reweles polizijmeistars, jo lahda stiprineeku fazihfschu dalibneeka Nemma mahte pirti dsirdejuse, ka polizijmeistars teizis: „Es isdarischu tā, ka Lurichs aibrauks no Reweles bes jostas un medaletem“. Polizijmeistara suhdribu pret Lurichu pirmo reisi apspreedis meerteesnefs 16. nowembri un atlizis leetu lihds jaunū leezineeku issautschanai. Ari otro reisi leeta naw isteefata, bet us Luricha aijstahwja Peterburgas pasihstamā swehrinata adwolata Bobrischtschewa-Puschlina luhgumu atlikta us zitu reisi, issauzot wehl daschus leezineekus no Rīgas un Peterburgas. „R. A.“

Peterburgā, 4. dezembri. Konfizjeti schurnala „Satirikon“ un laikrakstu „Retsh“, „Sowrem. Slowo“, „Peterb. Wedomosti“, „Peterb. List“, „Peterb. Gaseta“ 4. dezembra numuri. „Satirikon“ redaktors teef faukts pee atbildibas us 73. un 129. likumpantu pamata, pahrejee redaktori us 103. lik. p. pamata.

— 5. dezembri. Walsis domes tuluaros, tā „Retsh“ sino, runā par to, ka toti war buht, ka tautas apgaismoschanas ministrs Kaso atkappjas no amata.

Ahrsemes.

Profesoru nesaftanas Berlines uniwersitatē, par kurem jau pagahjuschā numurā sinojam, fazehluschas leelu eewehribu ari ahprus uniwersitates aprindam. Waj wifas awises

par to raksta ká par kaut ko ahrfahrteju. Un ahrfahrtejs schis gadijums ari ir. Profesori parasti nemehds fawá starpá schautees un kantees ar sobeneem. Winu mehrkis ir augstaks par kauschanos. Tas ir pateefibas isfinaschana wisás leetás. Un winu eerotschi ir weenigi gara eerotschi. Bet tautsaimneezibas profesors Bernhards, kuresch sawu wezako kolegi, tautsaimneezibas profesoru Dr. Sehringu, isaizinjais us diwkauju, naw Berlines uniwersitates tautsaimneezibas profesuru eeguwis pehz pateefibas zihnidamees, winsch ká tahds luht eejelts no ministrijas par patalpojumeem newis sinatnei, bet waldbai. Sinatnistki Dr. Bernhards gluschi neta profesuras zeeniga naw pastrahdajis. Potu jautajumá tik winsch farakstijis kahdu darbu, kura aistahw potu pahwahzofschanu un potu apdshiwotu semju kolonieschenu ar wahzeescheem, pee tam winsch nelautrejas pat skaitlischus lozit un pahtraifst tá, ka tee runatu wina mehrkim par labu. Bernharda tahda waldbibas politikas aistahweschana waldbibas aprindás waren patika un re kahdá baltá nebalta deená tas tika eejelts par kahrteju tautsaimneezibas profesoru. Uniwersitates aprindás tas fazehla leelu isbrihnischanos, jo tur neweens ween sinaja, ka Bernhards apgabjees ar skaitlischeem ar nodomu waj bes nodoma ais nejehgfschanas. Parasti uniwersitatu fakultates paschas israugas swabado profesuru kandidatus, kuras waldbiba tik apstiprina. Bet tá ka Bernhardam ir leela mute, faruná waj wilku is purwa, tad pee weenas datas studentu tas ar laiku eeguwis sinamu peekrischanu, jo ta nespehdama pilnigi apwehrt Bernharda drofcho apgalwójumu nepareifibas, nodomajuse, ka ais Bernharda paschapsinigás, eedomigás un drofchas ustahschanás ari teescham kas eewehrojams flehpjas. Bet sinatnistás aprindás sinaja, ka Bernhards naw nekas wairak ká „sinatnistks scharlatans“. Un ar tahdu ziti profesori naw gribejuschi nahkt tuwaká fakará. Slawenee sinatnu wihri — profesori Adolfs Wagners, Gustaws Schmollers un Sehrings tam pat rakstiski pasinójuschi, ka ar winu, Bernhardu, newehlas nahkt tuwaká fakará, ká weenigi tik dauds, zil tas nepeezeschami wajadstigs amata darischanas. — Sinadams, ka waldbiba ais wina — ka ta newar winu atstah nepabalstijuse, Bernhards kahdá runá, kuru noklaustjees pat tautas apgaismoschanas ministrs, ká kahds leels „waronis“ usbruzis wisai lihdschinejai tautsaimneezibas sinatnei. Resinatneekem tahda Bernharda ustahschanás wareja isliktees ká kas leels un pats Bernhards ká kahds sinatnistks milfis, kas reformes waj wisu tagadejo tautsaimneezibas sinatni un to nostahdis us ziteem, warenakeem pamateem. Pat kahda isplatita latweeschu „radikala“ awise stahjus us Bernharda pufi. Ko tad nu latweeschu radikalás awises sinatnistkais Simons tahdu tik warenu mahza, ka pateefi „radikala“ Iapa tam waretu usgawilet? Bernharda apkarotee ká faultee „katedera sozialisti“, prasa, lai walstis litumdoschanas zeká eejauzas kapitalistu un strahdneeku atteezibas, isdod strahdneeku apfardfibas un wezuma apdrofchinaschanas litumus un tos pastahwigi attihsta un papildina. Schahdi litumi Wahzijá ari jau pastahw. Winus eewedis pat Bismarks. Un taifni no ta laika, kur eeweda strahdneeku apfardfibas litumus wahzu ruhpyneeziba leeliski usplautuse. Zitas walstis wahzu strahdneeku apfardfibas litumus pat usflata ká paraugu un jenschas eewest tamlihdsigus ari few. Daudseem leelruhpyneekem schee strahdneeku apfardfibas litumi breefmigi nepatihl un tee us winu papildinaschanu un tablaku isfopschanu flatas ká us ko breefmigu, kas kerás pee winu kabatas. Pee tahdeem peeder ari Bernhards, kuresch pats leelas buht leelruhpyneeks, wismas tas stahw zeeschá fakará ar fabrikanteem, ko peerahda jau tas, ka wina sekundanti ir fabrikanti un personas, kas ar tam fakará. Bernharda brahlis ir fabrikas ihpaschneeks,

kuras lihdsbalibneeks, jadomá ari ir prof. Bernhards pats. Ustahdamees pret strahdneeku liktena nodroschinaschanu nelaimes gadijumos un wezuma deenás waldbibas eejeltais profesors parahdas politiski par ihstu melnsimtneeku un sinatnistu atpafakrahpuli. Dihwaini, ka schahdam wihram war peekrist „radikala“ waj pat tikai kurmehr progrestwa awise! — Bundesrahts peenehmis Elsas = Lotringas konstituzijas projektu. 1871. gadá pehz kara ar frantscheem pee Wahzijas peeweenotám frantschu prowinzem tá tad dod eefschuju paschwaldibu. Tas ir atfihstams folis. — **Danija** ir isplatijees pa wisu semi milfigs kooperatiwu beedribu tihfks. Daniju schai siná pee mums jaunaká laiká allasch ustahda par paraugu un eeteiz darit Danijai patak. Kooperatiwa darbiba jau nu ir bes schaubam weezinama, bet ne jau nu wifs ir seltis, kas Danija leelas spihdam. Nesen gadi diwi atpafak danu kooperatiwo beedribu darbiba usnahza bahrga falna pawafará, kas stipri fatrizinaja kooperatiwas beedribas. Pats teefleetu ministrs Albertijs, weens no kooperatiwas idejas karstakeem peekritejeem, israhdijás par leelu blehdi, kas stahwedams kooperatiwo beedribu preeschagalá bija peefawinajees 15½ milj. kronu. Saudeja wiswairak danu peeneneeki. Tagad nu pehz diwu gadu ilgás ismekleschanas Albertijs noteefats us 8 gadeem pahrmahzischanas zeetumá. Bet noframpete

Serbu karalis Peters.

Serbu prinzis Georgs.

15½ milj. kronu danu semneekem naw weegli peezeschami. — Ja, ja, eekam ustizas, jaapdomajas waj to war. No Bernas sino, ka par **Schweizes** presidentu us 1911. g. eewehlets lihdschinejais eefschleetu departamenta direktors Marks Risché un par wizepresidentu Luks Forers. — **Anglijá** tautas weetneeku wehleschanas, war teikt, ir galá. Winas lihdschineja partiju fastahwá neta nepahrgrofa. Lihds schim isjinoti par eewehleteem 271 unionists, t. i. tahdi, kas newehlas augschnama atzelschanu waj pat tik lordu veto (aisleedsu) teefbas aprobeschoschanu un ihpascha parlamenta doschanu Trijai, 268 liberaki, kas to wisu wehlas, 73 Redmonda (iru tautibneeka) peekriteji, 43 strahdneeku partijas lozetti. Radikalai Ushwita ministrijai gan parlamentá buhs wairums, bet tai tomehr nahktees gruhli iswest sawus planus pret augschnamu un iru parlamenta leetá. Pastahwigas leetus gabhes Anglijá pahrpulhdinajuschas gar Temsi plaschus apgabalus. Pehdejás 36 stundás uhdens Temses upé zehlees par desmit zollam. Stahwolkis nopeetns. Neetumu-Sufelsá uhdens zehlees par 12 pehdam. Somersetas grafiste pahtraukta dfehszeka fatiksme. Sleedes daudsás weetás atrodas wairak ká 3 pehdas sem uhdens. Peekraste plosas leela wehra. Darwilschá kalpotaju kugis „Elsin“, us kura atradás fints zilweku, sadubrás ar semuhdens laiwu. „Elsin“ nogrima,

pee kam noslihta 5 zilveki. Par leeleem pluhdeem ari naht sinas no **Franzijas, Spanijas un Italias.** Saudejumi wifur milfigi. Par tikko apspeesto **Braslijas** matroschu dumpi kahds brasileets, palkawneeks Fignero de Rosche, kuresch tagad usturas Parise, isteizees, ka wifš dumpja eemesiš esot algas jautajums. Leeta ta, ka presidenta wehlešchanās ufstahdijis sawu kandidaturu ari Rio de Schaneiras pilsehtas tomendants Barbosa, kuresch grižbedams dabut balsu wairakumu, dewis matroscheem solijumu, ka gadījumā, ja winsch tiffchot eewehlets par presidentu, tad wiņu, t. i. matroschu alga tiffchot eewehrojami paleelinata. Tas nu gan bijis tikai tuffchs solijums, jo presidents ar sawu sinu un grižu ween newar algas neweenam pašam paleelinat, bet matroschi to tomehr noturejuschi par pamatotu un tadeht nebijuschi meerā ar Hermesa da Fonsela iswehlešchanu, kura pušē tomehr stahwot ne tit ween ofizeeri, bet ari armijas wairakums, tadeht kahds nopeetns dumpis nebija domajams. Kā tagad Braslijas waldiba ofizieli isšino, tad sadumpojees tikai juhras bataljons, kuresch stahwejis zeetofni us Kobras salas un daka no kreiseru „Rio Grande do Sul“ komandas, bet pehdeja nomeerinata tuhlin no fuga ofizeereem, kuras pabalstijuse waldibai ustizigā matroschu daka. Sadurfmē us fuga kritis weens ofizeers. Ilgak wiltufes juhras bataljona nomeerinaschana, kura prašijuse abās pušēs leelatus upurus, pee kam pilsehtā krituschi un eewalnoti wairak kā 300 meerigi eedfihwotaji, bet wifš dumpineeki, kuri palikuschi dšihwi, to starpā ari wiņu wadonis, kapralis Biaba, ņaguhstiti un nodoti kara teesai.

Galwestonā, 18. (5.) dežembrī. Melšitas rewoluzionari sakawa waldibas kara spehku, kuresch saudeja 800 wihrus. Ari rewoluzionaru saudejumi ir leeli. Saweenoto Walstju suhtnis šino, ka Iferero pilsehta wehl atrodas rewoluzionaru warā.

Muhfu bildes.

Wajaga pašht tikai 24 burtus un zilwekam peeeetamas wifas sinatnes — issazijās slawenais Benjaminsch Franklins. Pirmā behrnu laštawa Berlinē mašinajeem, kuri jau pašht 24 burtus un eemahzijuschees lašt, atweeglina šinaschanu peefawinaschanu. Laštawu behrni leelisti apmellejot, uszihtigi lašot un isturotees koti peeklahjigi un meerigi. Bildē redsams, ar kahdu intereš mašinee laša un apštata bildites. Laštawa arween esot pahrpildita, wifas sehdeweetas eenemtas, tā ka daudseem jastahwot kahjās. Ari pee mums deretu eerihkot un atwehrt behrnu laštawas. Muhfu isglihtibas beedribam te atweras plaschs un swehtigs darba lauks. — Profesors Dr. Matšs Sehriņgs ir tautsaimnezibas profesors Berlinē un kā eewehrojams sinatnu wihrs plaschi pašhtams. Kā tahdam winam waldibas eezeltais tautsaimnezibas profesors Bernhards newareja buht patihkams, jo Bernhards wehl neka sinatnu laukā eewehrojama nebija paštrahdajis un Sehriņgs jauno profesoru netureja par profesuras zeenigu. Abeju satikšme tapeh newareja buht draudšiga. Bernharda neeeredseja ari ziti eewehrojamakee profesori. — Tā zehlās tahdas atteezibas, ka beidsot Bernhards Sehriņgu isaijināja us dirkauju. Par to tuwaki ahrsemju šinās. Leeta tagad nodota goda teesai, fastahwoschat no wairakeem uniwersitates kahrtejeem profeseem ar profesoru Gierki preekschalā. — Serbu prinzis Georgs nesen atkal fastrehejes ar tehwu — karali Peteri, pee kam Peters eekrahwis Georgam pa auf. Georgs israhwis sobenu un gribejis ar to ziršt tehvam, bet tizis no ta aistawets. Kahds waktis ofizeers eesteisees istabā un sakampis prinzi no muguras pušes. Lai serbu prinzis Georgs ari buhtu nes kahds

trahgalwis, weenā šinā bet ta ufstahšchanās šimpatiška. Winsch praša, lai tehws atlaisch un sōda tos ofizeerus, kas nogalinaja karali Aleksandru un ta laulato draudšeni. Bet Peters, kas pa ašnim ufstahpa us troni, ta negrib waj newar, jo wiņu faista zeetas faites ar bijuschā karala fleplawam. — Gifeka apgabalā pee Reinas useetas selta ahderes. Sihmejumā redsami selta mekletaji, kuri ismehgina sawu laimi un zer atrast seltu. Minetā apgabalā selts atrasts jau wairak kā simts weetas.

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhstitas schahdas jaunās grahmatas:

J. Wainowka **Kad ašinis šapno — Kad ašinis mostas.** Dšejoti. Apgahdiba „Ruhja“, Rigā 1910. gadā.

A Abramows. **Par šapnitschu wadišchanu un tehniku.** No treewu walodas tulkojis L. L. Ar preekschwahrdū no Augusta De-glawa. Malenešcha isdewumā. Rigā, 1910. gadā.

Lauksaimneeku Rabats Kalendars un peefihmu grahmata 1911. g. Išdewis agronomš J. Bisseneeks Aštonpadsmitais gada gahjums. Jelgawā. Laikraksta „Semtopis“ espedizijas apgahdiba.

Brahlu karisch (Коммуна). Brahlu W. P. Margaritu romans peezās dalās. Tulkojis Melnais Aikšnis. Išdewis J. Rode. Rigā. Marijas eelā Nr. 71. Grahmatu un rakstamleetu pahrdotawa. Matjā 1 rbl. 50 kap.

Mafais Lauksaimneeku Kalendars 1911. gadam. Rigā, „Mafā Lauksaimneeka“ apgahdiba.

Andreja Upišcha „**Seeweete**“. Romans. W. Golta apgahdiba. Rigā, Suworowa eelā. 5.

Es jau tiku kahrdinats. Originaltupleja no Swidrigaita. Mušika no S. D. Autora isdewums. Wairumā pee A. Golta. Rigā, Suworowa eelā Nr. 5.

Труды I. Всероссийского Съезда по борьбѣ съ пьянствомъ. СПб., 1910. Докладъ Германа Ассара. Историческій очеркъ противоалкогольнаго движенія у латышей.

Walejas wehstules.

J. W. — L. Saņehmām.

K. — J. Tāpat.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Ižpashneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekshemes un ahrseemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

štipru wihnogu wihnu 50 k.

sekoschās filialēs:

Suworowa u. Dširnawu eelu stuhri,

Jelgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mlescha eelā Nr. 4a,

Petschat lunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stuhri.